

Briselē, 6.12.2023.
COM(2023) 787 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Ziņojums par to, kā piemērota Regula (ES) 2019/788 par Eiropas pilsoņu iniciatīvu

Ziņojums par to, kā piemērota Regula (ES) 2019/788

par Eiropas pilsoņu iniciatīvu

1. IEVADS

[Regula \(ES\) 2019/788](#) par Eiropas pilsoņu iniciatīvu ⁽¹⁾ (EPI regula) tiek piemērota kopš 2020. gada 1. janvāra. Šī otrā EPI regula tika pieņemta pēc plašas likumdošanas reformas, kuras mērķis bija novērst trūkumus pirmās EPI regulas ([Regula \(ES\) Nr. 211/2011](#) ⁽²⁾) piemērošanā. Pārskatīto noteikumu mērķis ir “organizatoriem un atbalstītājiem pieejamāka, mazāk apgrūtināša un vieglāk izmantojama Eiropas pilsoņu iniciatīva un stiprināt tās turpmāko darbību īstenošanu, lai tās potenciālu varētu izmantot pilnā mērā kā rīku, ar ko tiek veicinātas debates ⁽³⁾.”

Saskaņā ar EPI regulas 25. pantu Komisijai ir regulāri jāpārskata Eiropas pilsoņu iniciatīvas (EPI) darbība un ne vēlāk kā 2024. gada 1. janvārī un turpmāk ik pēc četriem gadiem jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojums par EPI regulas piemērošanu. Šajā ziņojumā ir novērtēta EPI regulas piemērošana un EPI instrumenta darbība kopš 2020. gada 1. janvāra. Tajā ir izklāstītas darbības, ko Komisija plāno veikt, lai vēl vairāk uzlabotu EPI regulas īstenošanu un EPI darbību, ņemot vērā pārskatīšanā izdarītos konstatējumus un ieinteresēto personu aicinājumus. Šajā ziņojumā ir arī aplūkoti dažādi jautājumi, kas ietverti Eiropas Parlamenta 2023. gada 13. jūnija [rezolūcijā](#) par regulu par Eiropas pilsoņu iniciatīvu īstenošanu ⁽⁴⁾, un tas papildina Komisijas atbildi uz Eiropas Parlamenta rezolūciju ⁽⁵⁾.

Lai novērtētu pārskatīto noteikumu iedarbīgumu, Komisija ir veikusi vairākas apspriešanās ar nolūku tās izmantot kā šā ziņojuma pierādījumu bāzi ⁽⁶⁾: apspriešanās ar EPI organizatoriem (tiešsaistes aptauja un intervijas) ⁽⁷⁾; tiešsaistes aptauja, kas paredzēta dalībvalstu iestādēm, kuru pienākumi ir saistīti ar EPI regulas īstenošanu ⁽⁸⁾; pilsoņiem paredzēta tiešsaistes aptauja ⁽⁹⁾; un EPI parakstītājiem paredzēta aptauja pēc vietnes apmeklējuma, kas ievietota Komisijas centralizētajā vākšanas tiešsaistes sistēmā ⁽¹⁰⁾. Pārskatīšanas procesā Komisija galveno uzmanību pievērta EPI, kas reģistrētas kopš 2020. gada 1. janvāra, un EPI, kas

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2019/788](#) (2019. gada 17. aprīlis) par Eiropas pilsoņu iniciatīvu (OV L 130, 17.5.2019., 55. lpp).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) Nr. 211/2011](#) (2011. gada 16. februāris) par pilsoņu iniciatīvu (OV L 65, 11.3.2011., 1. lpp.).

⁽³⁾ Regulas (ES) 2019/788 5. apsvērumš.

⁽⁴⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0230_LV.html

⁽⁵⁾ <https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/spdoc.do?i=60031&j=0&l=en>

⁽⁶⁾ Dažādo apspriešanos ziņojumi ir publicēti EPI pārskatīšanas tīmekļlapā: https://citizens-initiative.europa.eu/2023-eci-review_lv.

⁽⁷⁾ Tiešsaistes aptaujā, ko papildināja papildu intervijas, tika saņemtas 34 atbildes no EPI pārstāvjiem.

⁽⁸⁾ Uz aptaujas jautājumiem atbildēja 25 dalībvalstis.

⁽⁹⁾ Tika saņemta 7271 atbilde.

⁽¹⁰⁾ Tika saņemtas **60 157 atbildes**. Aptauja pēc vietnes apmeklējuma ir aptauja, ko parāda tīmekļvietnes apmeklētājiem, kad viņi grasās iziet no tīmekļvietnes.

reģistrētas saskaņā ar pirmo EPI regulu un 2020. gada 1. janvārī joprojām norisinājās dažādos EPI procedūras posmos.

2. PĀRSKATA PERIODA APSKATS

Covid-19 pandēmija būtiski ietekmēja to EPI spēju, kuras tolaik norisinājās, lai īstenotu kampaņas visā ES, lai gan laikā, kad sākās pandēmija, pārskatīto noteikumu piemērošana bija nupat kā sākusies. Covid-19 pandēmijas negatīvā ietekme uz EPI ir parādīta 1. tabulā. 2020. gadā, kad tika sākta pārskatīto noteikumu piemērošana, tika prasīta tikai piecu jaunu EPI reģistrācija. Ar pagaidu pasākumiem ⁽¹¹⁾, ko ierosināja Komisija un ko likumdevējstādes pieņēma 2020. gada 15. jūlijā, tika ierobežota pandēmijas ietekme uz EPI. Tiklīdz situācija veselības jomā uzlabojās, jau varēja novērot dažas pozitīvas norises — palielinājās reģistrācijas pieprasījumu skaits un tika sasniegts rekordliels tādu EPI skaits, kurās savākts vismaz 1 miljons parakstu, un attiecīgi bija arī rekordliels Komisijas sniegto atbilžu uz EPI skaits.

1. tabula. Pārskats par EPI pārskata periodā

	2020	2021	2022	2023	KOPĀ 2020–2023
Reģistrācijas pieprasījumi	5	11	11	13	40
Reģistrētās EPI	5	11	10	11	37 ⁽¹²⁾
Noraidītās EPI ⁽¹³⁾		1			1
Atsauktas pēc Komisijas sākotnējā novērtējuma				1	1
Derīgas un iesniegtas	2		1	3	6
Verifikācija pabeigta sekmīgi, vēl nav iesniegtas Komisijai					2 ⁽¹⁴⁾
Sniegtas atbildes		2		4	6 ⁽¹⁵⁾

Pārskata periodā pilsoņi un sabiedrība varēja gūt labumu no iepriekšējo sekmīgo EPI pozitīvās ietekmes. Ar pārskatīto Dzeramā ūdens direktīvu ⁽¹⁶⁾ kā no pirmās sekmīgās EPI

⁽¹¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2020/1042](#) (2020. gada 15. jūlijs), ar ko paredz pagaidu pasākumus attiecībā uz Regulā (ES) 2019/788 par Eiropas pilsoņu iniciatīvu paredzēto vākšanas, verificēšanas un izskatīšanas posmu termiņiem, ņemot vērā Covid-19 uzliesmojumu (OV L 231, 17.7.2020., 7.–11. lpp.).

⁽¹²⁾ Par trīs pieprasījumiem tiek veikts juridisks novērtējums.

⁽¹³⁾ *Eve* iniciatīva par lemttiesību noteikšanu.

⁽¹⁴⁾ EPI “Ekstrēmismam STOP” (verificēta pirms 2020. gada) un “Kohēzijas politika”.

⁽¹⁵⁾ Atbilde uz Eiropas pilsoņu iniciatīvu “Eiropa bez kažokādām” tiks pieņemta līdz 2023. gada 14. decembrim.

⁽¹⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes [Direktīva \(ES\) 2020/2184](#) (2020. gada 16. decembris) par dzeramā ūdens kvalitāti (pārstrādāta redakcija) (OV L 435, 23.12.2020., 1.–62. lpp.).

(“*Right2Water*”) izrietošu direktīvu, kura dalībvalstīm bija jātransponē to tiesību aktos līdz 2023. gada 12. janvārim, ir uzlabota piekļuve — tai skaitā neaizsargātu un marginalizētu grupu piekļuvei — ūdenim. Reaģējot uz sekmīgo EPI “Aizliegt glifosātu”, kopš 2021. gada 27. marta tiek piemērojama Regula par ES riska novērtēšanas pārredzamību un ilgtspēju pārtikas aprites ķēdē⁽¹⁷⁾, kas nodrošina iedzīvotājiem automātisku piekļuvei visiem pētījumiem un informācijai, kuru nozare iesniegusi riska novērtēšanas procesā.

Otro EPI regulu papildināja EPI darbības atbalstīšanai paredzētu jaunas paaudzes IT sistēmu ieviešana: centralizētā vākšanas tiešsaistes sistēma, datņu apmaiņas pakalpojums⁽¹⁸⁾, pārveidotais EPI forums un jaunais EPI reģistrs un publiskā tīmekļvietne⁽¹⁹⁾. Pārskata perioda gaitā, apspriežoties ar lietotājiem un ieinteresētajām personām, šīs sistēmas tika uzlabotas vēl vairāk. Saskaņā ar likumdevējiestāžu EPI reformas ietvaros nolemto tika pakāpeniski izbeigtas individuālās vākšanas tiešsaistes sistēmas, kas tika izmantotas, kamēr nebija pieejama visaptveroša centralizēta sistēma⁽²⁰⁾.

3. NOVĒRTĒJUMS PAR EPI REGULAS PIEMĒROŠANU

3.1. EPI process īsumā

EPI process ietver vairākus posmus. Lai uzsāktu pilsoņu iniciatīvu, ir jāizveido “organizatoru grupa”. Lai organizatori varētu sākt vākt paziņojumus par atbalstu no pilsoņiem, ierosinātā iniciatīva ir jāiesniedz Komisijai, lai tā novērtētu, vai ir izpildīti reģistrācijas nosacījumi. Kad reģistrācija ir apstiprināta, organizatoriem ir seši mēneši laika, lai sāktu parakstu vākšanu. Tiem ir jāsavāc viens miljons parakstu 12 mēnešu laikā un jāpasniedz prasītās robežvērtības vismaz septiņās dalībvalstīs. Pēc tam, kad valstu iestādes ir verificējušas savāktos parakstus un ir saņemts apstiprinājums, ka robežvērtības ir sasniegtas, EPI organizatori var iesniegt savu iniciatīvu Komisijai, kas veic izskatīšanu un sniedz oficiālu atbildi.

3.2. Tiesības atbalstīt EPI

Minimālais vecums, no kura var atbalstīt EPI

Pirms 2020. gada 1. janvāra vecums, kas bija jāpasniedz, lai atbalstītu EPI, trīs dalībvalstīs bija mazāks par 18 gadiem atbilstoši balsošanas vecumam Eiropas Parlamenta vēlēšanās (16 gadi Austrijā un Maltā un 17 gadi Grieķijā). Lai veicinātu gados jaunu pilsoņu dalību Eiropas Savienības demokrātiskajā dzīvē, EPI regula ļauj dalībvalstīm saskaņā ar to tiesību aktiem samazināt minimālo vecumu EPI atbalstīšanai līdz 16 gadiem. Kopš šā noteikuma ieviešanas minimālais vecums EPI atbalstīšanai ir samazināts līdz 16 gadiem trīs dalībvalstīs — Igaunijā (no 2020. gada 1. janvāra), Vācijā (no 2023. gada 1. janvāra) un Beļģijā (no 2023. gada

⁽¹⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2019/1381](#) (2019. gada 20. jūnijs) par ES riska novērtēšanas pārredzamību un ilgtspēju pārtikas aprites ķēdē (OV L 231, 6.9.2019., 1.–28. lpp.).

⁽¹⁸⁾ Datņu apmaiņas pakalpojums atvieglo paziņojumu par atbalstu drošu nosūtīšanu valstu iestādēm.

⁽¹⁹⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/ lv>

⁽²⁰⁾ Praksē EPI vajadzībām ir izmantota viena šāda sistēma — programmatūra *OpenECI*, ko piedāvā pilsoniskās sabiedrības organizācijas. Pēdējai EPI, kuras vajadzībām tika izmantota šī sistēma, vākšanas posms (periods) beidzās 2023. gada 19. jūlijā.

1. maija) —, un tas nozīmē, ka tagad ir sešas dalībvalstis, kurās minimālais vecums EPI atbalstīšanai ir mazāks par 18 gadiem. Arī Somija ir norādījusi uz plāniem samazināt EPI atbalstīšanai nepieciešamo vecumu līdz 16 gadiem, un Īrija ir paziņojusi par plāniem izskatīt minimālā balsošanas vecuma samazināšanu. 2. tabulā ir sniegts pārskats par minimālo vecumu EPI atbalstīšanai 27 ES dalībvalstīs.

2. tabula. Minimālais vecums EPI atbalstīšanai: pašreizējā situācija (2023. gada jūnijs)

18 gadi	BG, CZ, DK, IE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LT, LU, HU, NL, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE
17 gadi	EL
16 gadi	BE, DE, EE, MT, AT

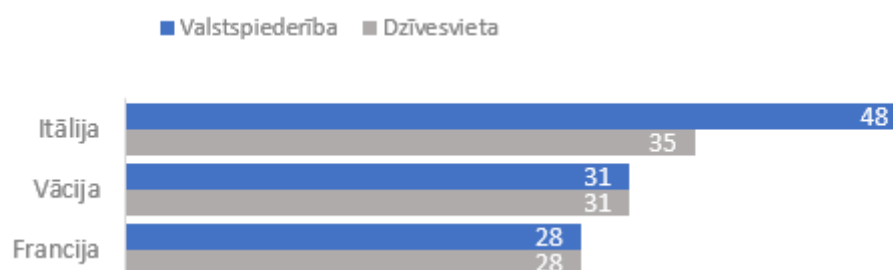
Savās atbildēs 15 dalībvalstis norādīja, ka pašlaik neplāno samazināt EPI atbalstīšanai nepieciešamo minimālo vecumu līdz 16 gadiem, un trīs citās dalībvalstīs (Latvijā, Slovēnijā un Slovākijā) lēmums nebija pieņemts.

75 % aptaujāto EPI organizatoru ⁽²¹⁾ uzskatīja, ka EPI atbalstīšanai nepieciešamā minimālā vecuma samazināšana līdz 16 gadiem visās dalībvalstīs ir svarīga, lai EPI būtu veiksmīgas. Tomēr pilsoņiem, kuri piedalījās tiešsaistes aptaujā, šajā jautājumā viedokļi atšķīrās — 52 % izteicās par labu EPI atbalstīšanai nepieciešamā minimālā vecuma samazināšanai līdz 16 gadiem, bet 46 % uzskatīja, ka atbilstošais minimālais vecums EPI atbalstīšanai ir 18 gadi.

Organizatoru grupa

Viens no nosacījumiem EPI uzsākšanai ir tāds, ka ir jāizveido **organizatoru grupa**, kurā ir vismaz septiņi ES pilsoņi, kas i) dzīvo septiņās dažādās ES dalībvalstīs un ii) ir sasnieguši vecumu, no kura var balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās.

1 diagramma. Organizatoru sadalījums pēc valstspiederības un dzīvesvietas (trīs galvenās dalībvalstīs ⁽²²⁾)

⁽²¹⁾ 12 no 16 aptaujas respondentiem.

⁽²²⁾ Pilns saraksts ietverts pielikuma 4. diagrammā.

Sadalījums pēc vecuma grupām (sk. pielikuma 5. diagrammu) liecina par līdzsvarotu pārstāvību dažādās vecuma kategorijās un to, ka labi pārstāvēti ir gados jauni cilvēki (21 % ir jaunāki par 30 gadiem, un 50 % ir vecāki par 40 gadiem).

Jaunā EPI regula arī ļauj izveidot **juridisku personu** EPI pārvaldībai, tomēr tikai divi organizatori ir ziņojuši, ka ir šādi rīkojušies un ir konstatējuši, ka kopumā tas ir noderīgi. Tie, kuri šo iespēju nebija izmantojuši, minēja šādus iemeslus: administratīvais slogs, saistītās izmaksas un procedūras kavējumi šādu juridisku personu izveidē.

3.3. Reģistrācijas posms

Kopš pārskatīto noteikumu piemērošanas sākuma Komisija ir saņēmusi **40** pieprasījumus reģistrēt EPI. Pārskata periodā Komisija saskaņā ar EPI regulas 6. panta 3. punktu reģistrēja **37** EPI, arī pateicoties divposmu procedūrai⁽²³⁾, kas organizatoriem ļauj pārskatīt iniciatīvas, kuras citādi nevar reģistrēt, jo tās (daļēji) neietilpst Komisijas pilnvarās. Šī procedūra izrādījās lietderīga, ļaujot eventuāli pilnībā reģistrēt astoņas EPI. Tikai **viens** reģistrācijas pieprasījums galu galā tika noraidīts. Vēl vienu pieprasījumu organizatori atsaucā pēc Komisijas sākotnējā novērtējuma.

Lai reģistrācijas process noritētu raiti īsajos termiņos, kas noteikti EPI regulā, organizatoriem sava reģistrācijas pieprasījuma ietvaros ir jāiesniedz visaptveroši pierādījumi par administratīvo prasību izpildi.

83 % aptaujāto organizatoru⁽²⁴⁾, kuriem bija piemērojami jaunie reģistrācijas noteikumi, norādīja, ka EPI reģistrācijas procedūra kopumā ir lietderīga un vienkārša. Tikai vienam respondentam procedūra šķita grūti izpildāma. Lielākā daļa respondentu⁽²⁵⁾ uzskatīja, ka prasības EPI reģistrācijai ir skaidras un ka tehniskais process, kurā iesniegšana notiek, izmantojot organizatora kontu, ir vienkāršs. Lielākā daļa respondentu uzskatīja, ka reģistrācijas nosacījumi ir samērā viegli izpildāmi, bet divi (17 %) uzskatīja, ka nosacījumi ir diezgan grūti izpildāmi, jo jāievēro prasības par administratīvajām pārbaudēm, kas saistītas ar dzīvesvietu un vajadzību nodrošināt, lai neviena EPI daļa acīmredzami nepārsniegtu Komisijas kompetences. Lielākā problēma, par kuru ziņoja organizatori, reģistrācijas posmā ir saistīta ar resursiem — laiku un finansējumu.

Aptaujātie organizatori, kas bija izpildījuši divposmu reģistrācijas procedūru, uzskatīja, ka informācija, ko Komisija sniegusi sākotnējā novērtējumā, ir skaidra. Tie izmantoja EPI foruma sniegtos norādījumus, ko lielākā to daļa uzskatīja par būtiskiem, lai nodrošinātu to EPI

⁽²³⁾ EPI regulas 6. panta 4. punkts paredz, ka tad, ja ir izpildīti EPI reģistrācijas nosacījumi, izņemot prasību, lai “neviena iniciatīvas daļa acīmredzami nepārsniedz Komisijas pilnvaras Līgumu īstenošanas vajadzībām iesniegt priekšlikumu par Savienības tiesību akta pieņemšanu” (6. panta 3. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts), Komisijai ir jāinformē organizatori par šo novērtējumu. Organizatori var grozīt iniciatīvu, lai ņemtu vērā Komisijas novērtējumu, atstāt to nemainīgu vai arī atsaukt iniciatīvu. Organizatoriem ir jāinformē Komisija par savu izvēli un jāiesniedz sākotnējās iniciatīvas grozījumi (ja tādi ir).

⁽²⁴⁾ 10 no 12 atbildēm, kas sniegtas, pārstāvot iniciatīvas, kas reģistrētas pēc 2020. gada 1. janvāra.

⁽²⁵⁾ 10 no 12 atbildēm, kas sniegtas, pārstāvot iniciatīvas, kas reģistrētas pēc 2020. gada 1. janvāra.

reģistrāciju. Tikai atteiktās EPI reģistrācijas gadījumā EPI pārstāvis ziņoja, ka atteikuma iemesli nav pilnībā skaidri ⁽²⁶⁾.

3.4. Vākšanas posms

2020. gada 1. janvārī 16 EPI, kas bija reģistrētas saskaņā ar pirmo EPI regulu, joprojām bija vākšanas posmā. Vēl **33** EPI, kas bija reģistrētas saskaņā ar pārskatīto EPI regulu, sāka vākšanas posmu pārskata periodā. 3. tabulā ir sniegts pārskats par EPI, kas ir vākšanas posmā.

Pārskata periodā rekordliels EPI skaits, proti, **piecas EPI**, savāca vairāk nekā vienu miljonu paziņojumu par atbalstu, no kurām trīs bija reģistrētas saskaņā ar otro EPI regulu. Trīs no piecām sekmīgajām iniciatīvām guva labumu no Covid-19 pagaidu pasākumiem. Turklāt vairākās EPI, kas nerasniedza vajadzīgo robežvērtību, t. i., 1 miljons paziņojumu par atbalstu, tika savākts ievērojams skaits paziņojumu par atbalstu, tādējādi iegūstot pamanāmību un izraisot debates visā ES vai atsevišķās dalībvalstīs ⁽²⁷⁾. Savukārt 13 EPI tika savākts mazs parakstu skaits (mazāk par 10 000). To var saistīt ar vairākiem iemesliem, kas var pastiprināt cits citu, piemēram, ar to, cik temats ir interesants sabiedrībai un kāds ir tā raksturs, vākšanas kampaņas sagatavošanas un pārvaldības līmeni; un neatlaidību un apņēmību, kādai EPI organizatoriem jāpiemīt ilgākā laikposmā. Daži organizatori minēja, ka tajās EPI, kam nav pietiekama atbalsta no vienībām, piemēram, NVO un uzņēmumiem, ir grūti savākt ievērojamu parakstu skaitu.

3. tabula. Pārskats par EPI, kas ir vākšanas posmā ⁽²⁸⁾ (2023. gada novembris)

EPI, kas savākušas vairāk nekā 1 miljonu derīgu paziņojumu par atbalstu kopš 2020. gada 1. janvāra	5
EPI, kas atsauktas vai slēgtas ar nepietiekamu atbalstu, sargrupētas pēc savākto paziņojumu par atbalstu skaita	29
- <i>Vismaz 1 miljons parakstu</i>	1 ⁽²⁹⁾
- <i>500 000–999 999 paraksti</i>	1
- <i>250 000–499 999 paraksti</i>	4

⁽²⁶⁾ EPI forums var atbalstīt organizatorus reģistrācijas posmā ar juridiskiem padomiem, jo īpaši attiecībā uz Komisijas kompetencēm pieņemt tiesību aktus. Vienīgās atteiktās EPI gadījumā organizatori neizmantoja EPI foruma pakalpojumus, lai gan tika mudināti to darīt.

⁽²⁷⁾ EPI “Izbeigsim dzīvnieku kaušanu” ietvaros tika savākts vairāk nekā 850 000 paziņojumu par atbalstu. Četrās citās EPI (“Beznosacījumu pamatienākumu ieviešana visā ES”, “Aizliegt fosilā kurināmā reklāmu un fosilā kurināmā nozares dalību sponsorarbībā”, “Kopējās tirdzniecības politikas atbilstības nodrošināšana ES Līgumiem un starptautiskajām tiesībām” un “Tiesības uz atveseļošanu”) tika savākts no 250 000 līdz 300 000 paziņojumu par atbalstu.

⁽²⁸⁾ Pamatojoties uz informāciju, ko paziņojuši EPI organizatori vai kas ir publiski pieejama; ne visām EPI, kas reģistrētas saskaņā ar pirmo EPI regulu, norādīts savākto paziņojumu par atbalstu skaits, jo tā nebija juridiska prasība.

⁽²⁹⁾ Attiecībā uz EPI “Ēd oriģinālu” pēc dalībvalsts veiktās paziņojumu par atbalstu verifikācijas robežvērtības nebija sasniegtas.

- 100 000–249 999 paraksti	1
- 50 000–99 999 paraksti	5
- 10 000–49 999 paraksti	4
- 5000–9999 paraksti	4
- Mazāk par 5000 parakstu	9
Notiek vākšana	10
EPI, kas gatavojas sākt vākšanu	4

Kopumā kopš 2020. gada ir savākti vairāk nekā 9 miljoni paziņojumu par atbalstu. Vairāk nekā 90 % šo parakstu tika savākti tiešsaistē, un pārējie tika savākti papīra formātā.

Aptaujātie organizatori norādīja, ka lielākoties ir apmierināti ar parakstu vākšanas posmam pieejamo procedūru un rīku lietderīgumu. Lielākā daļa respondentu, kas pārstāv EPI, kuras reģistrētas saskaņā ar otro EPI regulu, ņēma vērā sešus mēnešus pēc reģistrācijas⁽³⁰⁾, lai sagatavotos parakstu vākšanai.

Aptaujas respondenti norādīja, ka savākt parakstus tiem palīdzējuši šādi faktori: NVO atbalsts; lielu parakstu vākšanas platformu (piemēram, *Avaaz*, *WeMove* un *Campact*) izmantošana; ietekmētāju izmantošana un pamanāmības iegūšana dažādos valsts un ES medijos.

Aptaujātie organizatori visbiežāk norādīja uz šādām problēmām vākšanas posmā: pilsoņu nevēlēšanās sniegt prasītos persondatus; pilsoņu nepietiekama informētība par EPI; laika atrašana, lai to atvēlētu EPI; mediju intereses piesaistīšana un partneru atrašana EPI popularizēšanai vismaz septiņās dalībvalstīs.

3.4.1. Vākšanas tiešsaistes sistēmas

No 2020. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 31. decembrim reģistrēto EPI organizatori saskaņā ar otrās EPI regulas 11. pantu varēja izvēlēties izmantot vai nu centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu, vai citu vākšanas tiešsaistes sistēmu. Kamēr bija iespējama izvēle, **20 EPI izvēlējās centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu un 6 EPI izvēlējās programmatūru *OpenECI***, ko piedāvā pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

⁽³⁰⁾ EPI regulas 8. panta 1. punkts ļauj organizatoriem izvēlēties vākšanas posma sākumdatumu. Sākumdatums nedrīkst būt vēlāk kā seši mēneši pēc EPI reģistrācijas dienas.

No piecām EPI, kas šajā periodā savāca vairāk nekā 1 miljonu paziņojumu par atbalstu, trīs izmantoja centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu⁽³¹⁾ un divas izmantoja *OpenECI* sistēmu⁽³²⁾.

Lielākā daļa aptaujāto organizatoru⁽³³⁾ norādīja, ka kopumā ir apmierināti ar sistēmu, ko tie bija izvēlējušies izmantot, lai gan daži citi⁽³⁴⁾ norādīja uz mazāku apmierinātību.

3.4.2. Centralizētā vākšanas tiešsaistes sistēma

Saskaņā ar otrās EPI regulas 10. panta 1. punktu Komisija izveidoja centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu, kas sāka darboties 2020. gada 1. janvārī. Ar šo jauno visaptverošo sistēmu tika aizstāts risinājums, ko Komisija nodrošināja pirms 2020. gada, t. i., programmatūra apvienojumā ar mitināšanas nolīgumu par datu drošu glabāšanu Komisijas serveros. EPI organizatori izmanto jauno sistēmu, kas **pieejama visās ES valodās, bez maksas**. Tā ir viegli izmantojama darbgatavības sistēma, kurā persondati pēc vākšanas tiek šifrēti un glabāti, — EPI organizatoriem ir tikai jāinformē Komisija 10 darbdienu pirms vākšanas sākšanas (10. panta 3. punkts) un jāparaksta nolīgums ar Komisiju par kopīgu atbildību par datu aizsardzību⁽³⁵⁾. **Papildu apstiprinājumi nav nepieciešami**, jo sistēma jau atbilst visām tehniskajām un drošības prasībām. Kā paredzēts 18. panta 2. punktā, EPI organizatori var arī izmantot sistēmu, lai apkopotu **atbalstītāju e-pasta adreses**, un tādējādi var uzturēt sava tīkla informētību par savas EPI virzību. Sistēmai var pilnībā piekļūt personas ar invaliditāti (saskaņā ar 2. panta 2. punktu un 10. panta 1. punktu).

Saskaņā ar pirmo EPI regulu EPI organizatori bija pilnībā atbildīgi par paziņojumu par atbalstu nosūtīšanu dalībvalstīm verifikācijas veikšanai. Saskaņā ar pārskatīto EPI regulu, lai nodrošinātu pilsoņu persondatu drošību visā EPI ciklā (no to vākšanas līdz nosūtīšanai dalībvalstīm), Komisija ir izstrādājusi **datņu apmaiņas pakalpojumu**, kas, izmantojot pilnīgu šifrēšanu, atvieglo ar centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas starpniecību savāktu paziņojumu par atbalstu drošu nosūtīšanu dalībvalstu iestādēm verifikācijas veikšanai. Šo lietojumprogrammu var izmantot arī, lai nosūtītu skenētus paziņojumus par atbalstu papīra formātā. Lai gan pārskatītie noteikumi to neprasa, Komisija un dalībvalstis vienojās, ka šo rīku var izmantot arī EPI, kas reģistrētas atbilstīgi vecajiem noteikumiem vai izmanto individuālas sistēmas⁽³⁶⁾. Komisija sagatavoja visaptverošus norādījumus un kopā ar dalībvalstīm organizēja plašu izvērtēšanu par datņu apmaiņas pakalpojuma izmantošanu un saistīto privāto un publisko atslēgu pārvaldību. Tā arī organizēja sesijas ar organizatoriem, lai tiem palīdzētu

(31) EPI “Kohēzijas politika”, “Pārtraukt haizivju spuru atdalīšanu” un “Kosmētikas līdzekļi bez nežēlības”.

(32) EPI “Glābiet bites un lauksaimniekus!” un “Eiropa bez kažokādām”.

(33) Četri no sešiem respondentiem, kas bija izmantojuši centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu, un četri no septiņiem respondentiem, kas bija izmantojuši individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmu.

(34) Divi no sešiem respondentiem, kas bija izmantojuši centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu, un trīs no septiņiem respondentiem, kas bija izmantojuši individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmu.

(35) Saskaņā ar kopīgas kontroles nolīgumu Komisija ir atbildīga par persondatiem, kas tiek savākti tiešsaistē, izmantojot centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu, savukārt EPI organizatori atbild tikai par papīra formātā savāktu persondatu aizsardzību.

(36) Šis rīks tika izmantots divām EPI, kas reģistrētas saskaņā ar pirmo EPI regulu, proti, “Glābiet bites un lauksaimniekus!” un “Neturi būri!”.

to paziņojumu par atbalstu šifrēšanas un augšupielādes procesā, kuri nav savākti, izmantojot centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu.

Augstais vākšanas sistēmas drošības līmenis nodrošina to, ka pilsoņu persondati tiek droši šifrēti un apstrādāti no brīža, kad tie tiek ievadīti vākšanas sistēmā, līdz brīdim, kad tie sasniedz dalībvalstu iestādes verifikācijas veikšanai. Komisija nodrošina informāciju un apmācību par centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas izmantošanu (tīmekļseminārus, norādījumus tiešsaistē un video). Turklāt saskaņā ar EPI regulas 10. panta 5. punktu Komisija regulāri apspriežas ar lietotājiem un ieinteresētajām personām par šīs sistēmas turpmākiem uzlabojumiem.

Daži no galvenajiem uzlabojumiem, kas centralizētajā vākšanas tiešsaistes sistēmā ieviesti kopš 2020. gada, ir šādi:

- **drošība** — sistēma nodrošina persondatu pilnīgu šifrēšanu visos apstrādes posmos; kopumā drošības funkcijas tiek regulāri atjauninātas atbilstīgi noteikumiem, standartiem un pamatnostādņem, kas izstrādātas saskaņā ar [Komisijas Lēmumu \(ES, Euratom\) 2017/46](#) par komunikācijas un informācijas sistēmu drošību Eiropas Komisijā ⁽³⁷⁾.
- **Pēc formatēšanas un “kontrolsummas” noteikumu ieviešanas attiecībā uz personu apliecinošiem dokumentiem** tām 18 dalībvalstīm, kas atbalsta veidlapā pieprasa identifikācijas numuru, ir uzlabojusies no pilsoņiem savākto datu kvalitāte, tādējādi samazinot paziņojumu par atbalstu noraidīšanas risku un veicinot dalībvalstu īstenoto verifikācijas procesu;
- **eID integrācija** — kopš pārskatīto noteikumu ieviešanas centralizētajā vākšanas tiešsaistes sistēmā ir integrētas valstu eID shēmas attiecībā uz 16 dalībvalstīm, ļaujot pilsoņiem parakstīties bez manuālas viņu persondatu ievades. Šī iespēja nebija pieejama saistībā ar individuālajām vākšanas tiešsaistes sistēmām;
- **lietojamības uzlabojumi** pēc apspriešanās ar ieinteresētajām personām un lietojamības un pieklūstamības pētījuma; jo īpaši ir vēl vairāk uzlabota centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas mobilā versija, tādējādi pilsoņiem ir atvieglota parakstīšana, izmantojot mobilās ierīces;
- **parakstīšanas lapas pielāgošana** — organizatori var izlemt, kādu informāciju tie vēlas parādīt parakstīšanas lapā (to logotips, progresa josla ar reāllaika informāciju par tiešsaistē savākto paziņojumu par atbalstu skaitu, karte, kurā norādītas attiecībā uz katru dalībvalsti sasniegtās robežvērtības, un nesenie atbalstītāji — dalībvalstis un datums);
- **atbilstība datu aizsardzības noteikumiem** — speciāls datu pārziņa modulis ļauj Komisijai izpildīt tās pienākumus kā datu pārzinim saskaņā ar [Regulu \(ES\) 2018/1725](#) par Savienības iestāžu apstrādāto persondatu aizsardzību ⁽³⁸⁾ un ātri reaģēt uz datu subjektu pieprasījumiem;

⁽³⁷⁾ OV L 006 11.1.2017., 40. lpp.

⁽³⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39.–98. lpp.).

- tīmekļa analītikas nodrošināšana organizatoriem (dati par datplūsmu uz to iniciatīvas lapu) un cita būtiska **statistika** par katru iniciatīvu, ļaujot tiem novērtēt savu kampaņu sniegumu.

Pilsoņi, kuri ir izmantojuši centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu, ir ziņojuši par augstu apmierinātību ar sistēmu: vairāk nekā 93 % respondentu, kas piedalījās aptaujā pēc vietnes apmeklējuma, norādīja, ka ir bijis viegli vai ļoti viegli atbalstīt EPI, kas to izmanto; liela daļa respondentu augstu novērtēja skaidro informāciju, ar kuru paskaidrots, kā parakstīt EPI, izmantojot sistēmu, un lielākā daļa respondentu pauda pārlicību par to persondatu drošību, kurus tie iesnieguši ar sistēmas starpniecību. Aptuveni 8 % lietotāju, kuri piedalījās aptaujā pēc vietnes apmeklējuma, norādīja, ka viņiem ir būtiska piekļuve, kas nodrošināta personām ar invaliditāti, un arī viņu vispārējā apmierinātība bija augsta (vidējais rādītājs 8 no 10 punktiem).

3.4.3. eID izmantošana (EPI regulas 10. panta 4. punkts))

Viena no centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas galvenajām iezīmēm ir iespēja integrēt sistēmā valsts eID rīkus, kas pilsoņiem ir zināmi valsts līmenī, tādējādi samazinot kļūdu risku, kad viņi šifrē persondatus. Dalībvalstīm ir jānodrošina, ka to pilsoņi var atbalstīt EPI tiešsaistē, izmantojot paziņotus elektroniskās identifikācijas līdzekļus vai elektronisko parakstu [Regulas \(ES\) Nr. 910/2014](#) (*eIDAS* regula) ⁽³⁹⁾ nozīmē.

Valsts eID shēmu integrācija centralizētajā vākšanas tiešsaistes sistēmā jau ir pabeigta attiecībā uz 16 dalībvalstīm. Vēl piecās dalībvalstīs norit process, lai to valsts eID shēmas darītu pieejamas saskaņā ar *eIDAS* regulu (BG, DK, FR, PL un SI), kas ir pirmais posms integrācijai Komisijas vākšanas tiešsaistes sistēmā.

4. tabula. Pašreizējā situācija attiecībā uz eID integrāciju centralizētajā vākšanas tiešsaistes sistēmā (2023. gada novembris)

Iespējo eID	BE, CZ, DE, EE, ES, HR, IT, LV, LT, LU, MT, NL, AT, PT, SK, SE
Procesā	BG, DK, FR, PL, SI
Neiespējo eID	IE, EL, CY, HU, RO, FI

Gan EPI organizatori, gan pilsoņi attiecīgajās aptaujās norādīja, ka uzskata, ka ir svarīgi ļaut izmantot jaunus risinājumus elektroniskajai identifikācijai, piemēram, eID un elektronisko parakstu, lai atbalstītu EPI.

⁽³⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) Nr. 910/2014](#) (2014. gada 23. jūlijs) par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū un ar ko atceļ Direktīvu 1999/93/EK (OV L 257, 28.8.2014., 73.–114. lpp.).

Ar eID starpniecību savākto parakstu īpatsvars palielinās (5 % 2023. gadā), jo vairāk dalībvalstu ir darījušas šos līdzekļus pieejamus saviem pilsoņiem, kaut arī šis īpatsvars joprojām ir neliels (2 % no kopējā to parakstu skaita, kuri savākti ar centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas starpniecību kopš 2020. gada). Ar ierosināto Eiropas digitālās identitātes maku⁽⁴⁰⁾ ieviešanu ir iecerēts paātrināt šādu tehnoloģiju pieņemšanu visās dalībvalstīs un tādējādi veicināt iedzīvotāju pilsonisko un sabiedrisko iesaisti. EPI ekspertu grupas kontekstā Komisija arī aicina dalībvalstis regulāri ziņot par progresu, ko tās panākušas eID īstenošanā to teritorijā.

3.4.4. Individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmu sertifikācija

Vācijas iestāde⁽⁴¹⁾ sertificēja individuālās vākšanas tiešsaistes sistēmas sešām EPI, kas reģistrētas pēc 2020. gada 1. janvāra un izmantoja šādas sistēmas. Sniedzot atgriezenisko saiti, Vācijas iestāde puda viedokli, ka viena mēneša termiņš minēto sistēmu sertifikācijai ir pārāk īss. Tā arī uzsvēra, ka salīdzinājumā ar centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu individuālo vākšanas sistēmu sertifikācijai ir vajadzīgi nesamērīgi visu dalībvalstu centieni, jo katrai no tām jāveic procedūras un jāiegulda resursi, lai veiktu sertifikāciju noteiktajā termiņā. Sniedzot atgriezenisko saiti, Vācija atkārtoti puda atbalstu šo sistēmu pakāpeniskai izbeigšanai līdz 2022. gada 31. decembrim saskaņā ar EPI regulas 11. panta 7. punktu.

EPI organizatori, kas piedalījās tiešsaistes aptaujā, uzskatīja, ka ir samērā grūti izpildīt tehniskās specifikācijas, lai saņemtu to individuālās vākšanas tiešsaistes sistēmas sertifikāciju un panāktu, ka sistēmu sertificē valsts iestādes.

3.4.5. Novērtējums par to, cik reāli ir atkārtoti ieviest iespēju organizatoriem izmantot individuālās vākšanas tiešsaistes sistēmas

Savā rezolūcijā par EPI regulu īstenošanu⁽⁴²⁾ Eiropas Parlaments aicināja Komisiju novērtēt to, cik reāli ir atkārtoti ieviest iespēju organizatoriem izmantot individuālās vākšanas tiešsaistes sistēmas. Lai novērtētu šo iespēju, Komisija aplūkoja trīs jomas.

i) Individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmu izmantošana

Sarunās, kuru rezultātā tika pieņemta otrā EPI regula, likumdevējinstādes nolēma pakāpeniski izbeigt individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmu izmantošanu līdz 2022. gada beigām. Laikposmā no 2020. gada janvāra līdz 2022. gada decembrim (kad vēl bija iespējama izvēle) 6 no 26 reģistrētajām EPI (23 %) izvēlējās izmantot *OpenECI* sistēmu. Pēdējā gadā, kad bija iespējama izvēle (2022. gadā), tikai 2 no 10 reģistrēto EPI organizatori izvēlējās izmantot individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmu. Šie skaitļi pārliecinoši norāda uz to, ka **pieprasījums pēc sistēmas, kas ir alternatīva centralizētajai sistēmai, ir samērā ierobežots**. Šādu sistēmu

⁽⁴⁰⁾ [Priekšlikums — Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko Regulu \(ES\) Nr. 910/2014 groza attiecībā uz Eiropas digitālās identitātes regulējuma izveidi](#) (COM(2021) 281 final).

⁽⁴¹⁾ [BSI — Erteilte Bescheinigungen über die Übereinstimmung individueller Online-Sammelsysteme mit der Verordnung \(EU\) 2019/788 \(bund.de\)](#)

⁽⁴²⁾ Eiropas Parlamenta 2023. gada 13. jūnija rezolūcija par regulu par Eiropas pilsoņu iniciatīvu īstenošanu (2022/2206(INI)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0230_LV.html.

izmantošana arī rada vairākas problēmas un administratīvu slogu gan dalībvalstīm ⁽⁴³⁾, gan EPI organizatoriem.

ii) Slogs EPI organizatoriem

Individuālas vākšanas tiešsaistes sistēmas izmantošana rada papildu izmaksas EPI organizatoriem saistībā ar sistēmas izstrādi, pārvaldību un sertifikāciju ⁽⁴⁴⁾ salīdzinājumā ar centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu, kas ir bezmaksas darb gatavības risinājums. EPI organizatori ir arī ar individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmas starpniecību savāktu persondatu vienīgie pārziņi. Centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas gadījumā šī atbildība ir gandrīz vienīgi Komisijai, kam ir uzticēta sistēmas pārvaldība.

Jebkāda individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmu atkārtota ieviešana radītu **papildu slogu EPI organizatoriem nodrošināt atbildību piemērojamām tehniskajām specifikācijām**, jo šīs sistēmas būtu regulāri jārevidē, lai nodrošinātu pastāvīgu atbildību visā vākšanas posmā.

Komisija ir izvērtējusi konkrētās vajadzības, ko EPI organizatori norādījuši saistībā ar alternatīvu sistēmu izvēli. Visbiežāk minētais iemesls ir iespēja iegult minēto sistēmu trešo personu tīmekļvietnēs, tādējādi ļaujot vākt parakstus ar dažādu ieejas punktu starpniecību. Tāpēc Komisija uzdeva ārējai IT pētnieku grupai ⁽⁴⁵⁾ veikt pētījumu, lai noskaidrotu, vai pastāv centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas risinājumi, ko var iegult un ko Komisija var piedāvāt EPI organizatoriem, kuri nodrošina persondatu drošību un aizsardzību saskaņā ar EPI regulu, un novērtētu šādu risinājumu ietekmi uz darbību un budžetu. Pētījums parādīja, ka paziņojumu par atbalstu decentralizēta vākšana vairākās nezināmu trešo personu tīmekļvietnēs ir saistīta ar ievērojamiem drošības un datu aizsardzības riskiem. Tajos gadījumos, kad EPI organizatori ziņoja, ka ir veikuši individuālās vākšanas tiešsaistes sistēmas iegulšanu vairākās tīmekļvietnēs, sertifikācijas iestādes norādīja, ka nav informētas par šādām nozīmīgām izmaiņām sertificētajā sistēmā. Šāda paziņošana ļautu tām novērtēt, vai šādas izmaiņas (joprojām) atbilstu tehniskajām specifikācijām, kas noteiktas [Komisijas Īstenošanas regulā \(ES\) 2019/1799](#) ⁽⁴⁶⁾, tajā skaitā drošības un datu aizsardzības prasībām.

Ņemot vērā ārējo ekspertu konstatējumus, individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmu atkārtotai ieviešanai būtu nepieciešams sertifikācijā iekļaut jebkādas “iegultas” tīmekļvietnes apvienojumā ar regulāras revīzijas mehānismu, lai pārbaudītu, vai attiecīgās kampaņu

⁽⁴³⁾ Sk. arī 3.4.4. iedaļu iepriekš.

⁽⁴⁴⁾ EPI regulas 11. pantā noteiktās sertifikācijas procedūras mērķis ir nodrošināt, ka individuālās vākšanas tiešsaistes sistēmas atbilst tehniskajām specifikācijām, kas noteiktas [Komisijas 2019. gada 22. oktobra Īstenošanas regulā \(ES\) 2019/1799](#) (OV L 274, 28.10.2019., 3. lpp.).

⁽⁴⁵⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/sites/default/files/2023-11/Study%20on%20Technical%20Solutions%20for%20Organisers%20of%20European%20Citizens%20Initiatives.pdf>

⁽⁴⁶⁾ [Komisijas Īstenošanas regula \(ES\) 2019/1799](#) (2019. gada 22. oktobris), ar ko, pildot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/788 par Eiropas pilsoņu iniciatīvu, nosaka individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmu tehniskās specifikācijas (OV L 274, 28.10.2019., 3. lpp.).

tīmekļvietnes joprojām ir atbilstošas visā vākšanas posmā. Tas radītu papildu izmaksas un slogu EPI organizatoriem ⁽⁴⁷⁾.

iii) Slogs dalībvalstīm

Individuālās vākšanas tiešsaistes sistēmas ir jāsertificē kompetentajām iestādēm dalībvalstī, kurā tiek glabāti dati. Jaunākās reformas ietvaros Komisijas priekšlikumā tika saglabāta iespēja EPI organizatoriem izmantot individuālās vākšanas tiešsaistes sistēmas. Tomēr likumdošanas sarunu laikā likumdevējieskādes svītvoja šo noteikumu no priekšlikuma. Rezultātā individuālās vākšanas tiešsaistes sistēmas tika pakāpeniski izbeigtas, un tās varēja izmantot tikai EPI, kas reģistrētas pirms 2023. gada 1. janvāra. **Šo sistēmu atkārtota ieviešana atkal radītu dalībvalstīm pienākumu tās sertificēt.** Iepriekš minētajā ārējā pētījumā tika secināts, ka iedarbīgākais veids, kā kontrolēt ar parakstu decentralizētu vākšanu saistītos drošības un datu aizsardzības riskus, būtu ieviest jaunu sertifikācijas/revīzijas mehānismu ar tādu tehnisko prasību kopumu, kuras ir salīdzināmas ar (bet stingrākas par) tām, kas iepriekš paredzētas šīm individuālajām sistēmām saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2019/1799. Pētījumā ir arī aplēsts, ka revīzijas sarežģītība un izmaksas varētu radīt pārmērīgu slogu valsts iestādēm ⁽⁴⁸⁾.

Ņemot vērā ietekmi uz dalībvalstīm, kāda rastos, ja individuālās vākšanas tiešsaistes sistēmas tiktu ieviestas atkārtoti, Komisija apspriedās ar valsts iestādēm, kas pārstāvētas EPI ekspertu grupā. To atsaukmes liecina, ka dalībvalstu nostāja kopš likumdošanas sarunām par otro EPI regulu nav mainījusies. Dominējošais viedoklis bija tāds, ka centralizētā vākšanas tiešsaistes sistēma ir bijis pozitīvs pasākums, jo tā nodrošina datu drošību un to drošu nosūtīšanu un ļauj paātrināt verifikācijas procesu. Šo sistēmu varētu pilnveidot vēl vairāk, lai tā atbilstu vajadzībām, kas radīsies nākotnē. Vairākas dalībvalstis atzīmēja, ka individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmu atkārtota ieviešana būtu neefektīva un izmaksātu dārgi, jo katrai dalībvalstij būtu jānodrošina, ka visu gadu ir pieejami resursi, kas vajadzīgi šo sistēmu savlaicīgai sertifikācijai. Dažas dalībvalstis arī norādīja, ka savākto paziņojumu par atbalstu verifikācija, izmantojot individuālu vākšanas tiešsaistes sistēmu, ir sarežģītāka un laikietilpīgāka, jo savākto datu kvalitāte var atšķirties. Sertifikācija, ko veic dalībvalstis, arī radītu nevienādas piemērošanas risku.

Komisijas novērtējums

⁽⁴⁷⁾ Kā noteikts ārējo ekspertu ziņojumā, īstenošanas un izturēšanas izmaksas EPI organizatoriem atšķiras atkarībā no risinājuma veida, ko var iegult. Ja EPI organizatoriem ir jāpiesaista ārēji eksperti, vienkāršākais risinājums izmaksātu vidēji 9650 EUR sākotnējai vienreizējai īstenošanai, un papildus rastos uzturēšanas izmaksas 6500 EUR apmērā gadā. Šīs izmaksas ir balstītas uz sistēmas iegulšanu trīs kampanju tīmekļvietnēs (kas ārējā pētījumā ieteikts kā maksimālais skaits, ņemot vērā ievērojamos saistītos drošības un datu aizsardzības riskus). Paredzams, ka uzturēšanas izmaksas palielinātos lineāri, ja risinājumu vajadzētu iegult vairāk nekā trīs tīmekļvietnēs. Šie skaitļi neietver ne izstrādes un uzturēšanas izmaksas, kas jāsedz Komisijai, ne dalībvalstu sertifikācijas un revidēšanas izmaksas visā vākšanas posmā.

⁽⁴⁸⁾ Ārējā pētījumā tika aplēsts, ka sākotnējās vienreizējās izmaksas, kas rastos, lai sertificētu katru risinājumu, kuru var iegult, pirms paziņojumu par atbalstu vākšanas sāksanas būtu 10 000 EUR. Pētījumā arī tika ieteikts, ka valsts sertifikācijas iestādēm organizatoru tīmekļvietnes un risinājums, kuru var iegult, būtu jārevidē reizi četros mēnešos visā 12 mēnešu vākšanas procesā. Šīs izmaksas tiek lēstas 3250 EUR apmērā vienai revīzijai uz katru tīmekļvietni (ja to veic privātuzņēmums). Tehniski sarežģītākā risinājuma gadījumā ir ieteicams veikt regulāru kodu revīziju, kas vidēji izmaksātu vēl 6500 EUR vienai revīzijai uz katru tīmekļvietni.

Novērtējusi visas trīs iepriekš aprakstītās jomas un ņemot vērā i) ievērojamās drošības un datu aizsardzības riskus, ko radītu jebkāds decentralizēts risinājums paziņojumu par atbalstu vākšanai tiešsaistē, ii) potenciāli ievērojamo slogu un saistītās izmaksas, kas rastos EPI organizatoriem un valstu pārvaldes iestādēm, lai nodrošinātu atbilstību stingriem drošības un datu aizsardzības noteikumiem, un iii) tādas centralizētas sistēmas pieejamību, kas garantē augstu drošības un datu aizsardzības līmeni, **Komisija ir secinājusi, ka individuālo vākšanas tiešsaistes sistēmu atkārtota ieviešana nav iespējama**, jo tā būtu pretrunā mērķim padarīt EPI pieejamākas un mazāk apgrūtināšas.

3.5. Verifikācijas posms

Kopš 2020. gada 1. janvāra attiecībā uz septiņām EPI ir izpildīta verifikācijas procedūra, kurā valsts iestādēm ir jāverificē no pilsoņiem savākto paziņojumu par atbalstu derīgums; šīs EPI ir “Neturi būrī!”* (49), “Ēd oriģinālu! Atmasko savu pārtiku”*, “Kohēzijas politika”*, “Glābiet bites un lauksaimniekus!”*, “Pārtraukt haizivju spuru atdalīšanu”, “Kosmētikas līdzekļi bez nežēlības” un “Eiropa bez kažokādām”. Attiecībā uz EPI, kas reģistrētas saskaņā ar otro EPI regulu, organizatoriem ir jānosūta savāktie paziņojumi par atbalstu trīs mēnešu laikā pēc vākšanas posma beigām (50). Tādējādi verifikācijas process ir kļuvis prognozējamāks un ir ļāvis dalībvalstu iestādēm labāk saplānot to resursus, lai iesaistītos verifikācijas procesā. Verifikācijas procesa rezultāti bija pozitīvi attiecībā uz sešām no septiņām EPI. Verifikācijas procesa rezultātu dēļ EPI “Ēd oriģinālu!” nevarēja sasniegt vajadzīgās robežvērtības septiņās dalībvalstīs (51).

Kompetentās iestādes verificē paziņojumus par atbalstu saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi atbilstīgi EPI regulas 12. panta 4. punktam. Komisija sniedz dalībvalstīm norādījumus par EPI regulas praktisko īstenošanu, tajā skaitā verifikācijas posmu. Dalībvalstis var pieņemt īpašus valsts īstenošanas noteikumus, kas var aptvert arī verifikācijas procedūru. Tie tiek paziņoti Komisijai un publicēti [EPI tīmekļvietnē](#) (52).

Attiecībā uz metodiku, ko izmanto verificēšanai, 14 dalībvalstis ziņoja, ka ir veikušas visu paziņojumu par atbalstu **izsmelšanu pārbaudi** (BG, CZ, EL, ES, FR, HR, CY, LV, HU, AT, PL, RO, SI un SK), savukārt 11 dalībvalstis ziņoja, ka ir veikušas verifikācijas, veicot **gadījumizlasi** (BE, DK, DE, EE, IE, IT, LT, LU, PT, FI un SE) (53). Attiecībā uz valsts reģistra veidu, ko izmanto verifikācijas procesam, jānorāda, ka lielākā daļa dalībvalstu izmanto iedzīvotāju reģistrus (BE, BG, CZ, DK, DE, EE, IT, CY, LT, LV, LU, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI un SE) (54), bet vairākas dalībvalstis izmanto vēlēšanu reģistrus (IE, EL, ES, FR un HR).

(49) * = reģistrēta saskaņā ar pirmo EPI regulu.

(50) EPI regulas 12. panta 2. punkts.

(51) EPI organizatori vienu no valsts lēmumiem pārsūdzēja valsts tiesā, bet bez panākumiem.

(52) https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/implementation-national-level_lv

(53) Datus par Nīderlandi un Maļu attiecīgās iestādes nav paziņojušas.

(54) Portugāle atzīmēja variantu “citi reģistri” un atsaucās uz “pilsoņu identifikācijas datubāzi”, kas šā ziņojuma nolūkos ir asimilēta iedzīvotāju reģistrā.

Visbiežākie trūkumi, ar kuriem nācies saskarties verifikācijas gaitā un kuru dēļ saskaņā ar valstu iestāžu norādīto paziņojumi par atbalstu tikuši atzīti par nederīgiem, ir šādi (sarindoti, sākot ar visbiežākajiem): 1) identitātes datu neesība vai citas kļūdas, kas liedz iestādēm identificēt parakstītāju, 2) viena parakstītāja vairāki paziņojumi par atbalstu un 3) nesaskanīgi veidlapā norādīti persondati (tajā skaitā trūkstoši dati papīra veidlapās). Datņu apmaiņas pakalpojuma izmantošana un paziņojumu par atbalstu vākšana tiešsaistē ir atvieglējusi verifikācijas procesu. Kopumā dalībvalstis ir apmierinātas vai ļoti apmierinātas ar Komisijas nodrošinātajiem norāžu materiāliem par datņu apmaiņas sistēmu. Vairākas valsts iestādes ziņoja, ka process ir raitāks un standartizētāks, ja dati tiek nosūtīti tieši no Komisijas centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas.

Savās atbildēs uz aptaujas jautājumiem EPI organizatori pauda uzskatu, ka verifikācijas procedūra kopumā ir iedarbīga, bet norādīja uz dažiem gadījumiem, kad dalībvalstis atbildes sniedz novēloti.

3.6. Izskatīšana un turpmākās darbības

Kopš 2020. gada 1. janvāra pēc vairāk nekā 1 miliona parakstu savākšanas Komisijai izskatīšanai ir iesniegtas **sešas derīgas EPI** ⁽⁵⁵⁾. Komisija atbildēja uz piecām no šīm EPI; sesto atbildi plānots pieņemt līdz 2023. gada 14. decembrim. Trīs mēnešu termiņš sekmīgo iniciatīvu iesniegšanai Komisijai ⁽⁵⁶⁾ ir radījis pilsoņiem un iestādēm lielāku noteiktību par turpmākajām darbībām pēc iniciatīvām, tādējādi risinot pastāvīgo problēmu saistībā ar pirmās EPI regulas īstenošanu, kas identificēta 2015. un 2018. gada ziņojumos ⁽⁵⁷⁾.

1) **“Minority Safepack — miljons parakstu par daudzveidību Eiropā”**⁽⁵⁸⁾

Šī EPI aicināja pieņemt tiesību aktu kopumu, lai uzlabotu pie nacionālām un lingvistiskām minoritātēm piederošo personu aizsardzību un stiprinātu kultūru un valodu daudzveidību ES. Organizatori iesniedza EPI Komisijai 2020. gada 10. janvārī, pirms tam savācot 1128 422 derīgus paziņojumus par atbalstu un sasniedzot nepieciešamās robežvērtības 11 dalībvalstīs. Organizatori 2020. gada 5. februārī tikās ar Eiropas Komisijas priekšsēdētājas vietnieci jautājumos par vērtībām un pārredzamību Veru Jourovu un inovācijas, pētniecības, kultūras, izglītības un jaunatnes komisāri Mariju Gabrielu. Organizatori 2020. gada 15. oktobrī iepazīstināja ar savu EPI un tās priekšlikumiem publiskā uzklaušanās, kas notika Eiropas Parlamentā. Par EPI arī notika debates Eiropas Parlamenta plenārsēdē 2020. gada 14. decembrī. Eiropas Parlaments pauda atbalstu EPI **rezolūcijā** ⁽⁵⁹⁾, kas pieņemta 2020. gada 17. decembrī.

⁽⁵⁵⁾ Trīs reģistrētas saskaņā ar pirmo EPI regulu un trīs reģistrētas saskaņā ar otro EPI regulu.

⁽⁵⁶⁾ EPI regulas 13. pants.

⁽⁵⁷⁾ Pirmais ziņojums par Regulas (ES) Nr. 211/2011 par pilsoņu iniciatīvu piemērošanu (COM(2015) 145 final): [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM\(2015\)145_0/de00000000349456?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM(2015)145_0/de00000000349456?rendition=false); otrais ziņojums par Regulas (ES) Nr. 211/2011 par pilsoņu iniciatīvu piemērošanu (COM(2018) 157 final): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC01577>

⁽⁵⁸⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2017/000004_lv

⁽⁵⁹⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0370_LV.html

Komisija savu atbildi uz EPI pieņēma 2021. gada 14. janvārī ([Komisijas paziņojums C\(2021\) 171](#))⁽⁶⁰⁾). Komisija novērtēja katru no deviņiem atsevišķajiem priekšlikumiem atsevišķi, ņemot vērā subsidiaritātes un proporcionālītātes principus. Lai gan papildu tiesību akti netika ierosināti, Komisijas atbildē bija uzsvērts, ka jau spēkā esošo tiesību aktu un rīcībpolitiku pilnīgai īstenošanai būtu jākalpo par pasākumu spēcīgu kopumu, lai atbalstītu EPI mērķus. Komisija uzrauga attiecīgo iniciatīvu īstenošanu un turpina īstenot politikas pasākumus šajās jomās⁽⁶¹⁾.

EPI organizatori 2021. gada aprīlī Vispārējā tiesā iesniedza prasību atcelt Komisijas paziņojumu C(2021) 171. Tiesa savā 2022. gada 9. novembra [spriedumā](#)⁽⁶²⁾ noraidīja EPI organizatoru prasību. Vispārējā tiesa nosprieda, ka Komisija ir izpildījusi savu pienākumu norādīt iemeslus, paziņojuma sagatavošanas laikā uzskatot, ka nepieciešams papildu tiesību akts, lai sasniegtu EPI izvirzītos mērķus, ņemot vērā iniciatīvas, ko ES iestādes jau īstenojušas jomās, uz kurām attiecas EPI, un to, ka Komisija uzraudzīja to īstenošanu. EPI organizatori 2023. gada 21. janvārī šo spriedumu pārsūdzēja Eiropas Savienības Tiesā (lieta C-26/23 P).

2) [“Neturi būrī!”](#)⁽⁶³⁾

Šī EPI aicināja **pāriet uz ētiskākām un ilgtspējīgākām lauksaimniecības sistēmām**, tai skaitā pārskatīt spēkā esošos ES noteikumus par dzīvnieku labturību. Šī EPI tika iesniegta Komisijai 2020. gada 2. oktobrī, pirms tam savācot 1397 113 derīgus paziņojumus par atbalstu un sasniedzot nepieciešamās robežvērtības 18 dalībvalstīs. EPI organizatori 2020. gada 30. oktobrī tikās ar Eiropas Komisijas priekšsēdētājas vietnieci jautājumos par vērtībām un pārredzamību Veru Jourovu un veselības un pārtikas nekaitīguma komisāri Stellu Kirjakidu. Eiropas Parlamentā 2021. gada 15. aprīlī notika publiska uzklauššana. Par EPI notika debates Eiropas Parlamenta plenārsēdē 2021. gada 10. jūnijā. Eiropas Parlaments pauda atbalstu EPI [rezolūcijā](#)⁽⁶⁴⁾, kas pieņemta tajā pašā datumā.

Komisija savu [atbildi](#)⁽⁶⁵⁾ uz šo EPI pieņēma 2021. gada 30. jūnijā. Tā paziņoja par savu nodomu līdz 2023. gada beigām pieņemt tiesību akta priekšlikumu, lai pakāpeniski izbeigtu un galu galā aizliegtu izmantot sprostu sistēmas visiem EPI minētajiem dzīvniekiem, ievērojot nosacījumus, kas jānosaka, pamatojoties uz Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes atzinumiem

⁽⁶⁰⁾ Komisijas paziņojums par Eiropas pilsoņu iniciatīvu “*Minority SafePack* — miljons parakstu par daudzveidību Eiropā” (C(2021) 171 final): [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C\(2021\)171_0/de00000000036104?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C(2021)171_0/de00000000036104?rendition=false)

⁽⁶¹⁾ Jaunākā informācija par turpmākām darbībām tiek regulāri publicēta iniciatīvas tīmekļvietnē EPI reģistrā: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000004/minority-safepack-one-million-signatures-diversity-europe_lv.

⁽⁶²⁾ Vispārējās tiesas 2022. gada 9. novembra spriedums, *Citizens' Committee of the European Citizens' Initiative “Minority SafePack — one million signatures for diversity in Europe”* pret Eiropas Komisiju, T-158/21, EU:T:2022:696: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/TXT/?uri=CELEX:62021TJ0158>

⁽⁶³⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2018/000004_lv

⁽⁶⁴⁾ Eiropas Parlamenta 2021. gada 10. jūnija rezolūcija par Eiropas pilsoņu iniciatīvu “Izbeigt sprostu laikmetu” (“Neturi būrī!”) (2021/2633(RSP)): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0295_LV.html

⁽⁶⁵⁾ Komisijas paziņojums par Eiropas pilsoņu iniciatīvu (EPI) “Neturi būrī!” (C(2021) 4747 final): [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C\(2021\)4747_0/090166e5df30600f?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C(2021)4747_0/090166e5df30600f?rendition=false)

un ietekmes novērtējuma un sabiedriskās apspriešanas rezultātiem. Komisija tagad rūpīgi izvērtē svarīgus aspektus, lai nodrošinātu, ka pāreja uz lauksaimniecību, kur neizmanto sprostus, ir ilgtspējīga lauksaimniecības nozarei un mūsu pārtikas sistēmām, tostarp pārtikas nodrošinājumam. Pašreizējā ietekmes novērtējuma provizorisks rezultāti liecina, ka pārejai uz sistēmām, kurās neizmanto sprostus, ir jāpielāgo vairāki lauksaimniecības parametri, piemēram, jābagātina dzīvnieku vide un jānodrošina tiem vairāk vietas, lai panāktu labākus dzīvnieku labturības apstākļus. Ir vajadzīgas turpmākas konsultācijas par izmaksām, piemērotu pārejas perioda ilgumu un attiecīgajiem pasākumiem saistībā ar importu. Lai nodrošinātu pienācīgu līdzsvaru starp dzīvnieku labturību un sociālekonomisko ietekmi, sprostu pakāpeniskai izņemšanai no aprites ir jānotiek vienlaikus ar citiem dzīvnieku labturības pasākumiem saimniecību līmenī. Tāpēc sagatavošanas darbs turpināsies, tostarp saistībā ar stratēģisko dialogu par lauksaimniecības nākotni Eiropas Savienībā.

3) **“Glābiet bites un lauksaimniekus! Virzībā uz bitēm draudzīgu lauksaimniecību veselīgai videi”** ⁽⁶⁶⁾

Šī EPI aicināja Komisiju iesniegt priekšlikumu par sintētisko pesticīdu izmantošanas pakāpenisku izbeigšanu līdz 2035. gadam, lai atjaunotu bioloģisko daudzveidību, un atbalstīt lauksaimniekus pārejas periodā. Organizatori iesniedza EPI Komisijai 2022. gada 7. oktobrī, pirms tam savācot 1054 973 derīgus paziņojumus par atbalstu un sasniedzot nepieciešamās robežvērtības 11 dalībvalstīs. EPI organizatori 2022. gada 25. novembrī tikās ar Eiropas Komisijas priekšsēdētājas vietnieci jautājumos par vērtībām un pārredzamību Veru Jourovu un veselības un pārtikas nekaitīguma komisāri Stellu Kirjakidu. Eiropas Parlamentā 2023. gada 24. janvārī notika publiska uzklauššana. Par EPI notika debates Eiropas Parlamenta plenārsēdē 2023. gada 16. martā, bet rezolūcija netika pieņemta. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pieņēma atzinumu par šo EPI 2022. gada 14. decembrī ⁽⁶⁷⁾.

Komisija savu **atbildi** ⁽⁶⁸⁾ uz šo EPI pieņēma 2023. gada 5. aprīlī. Tā atzinīgi novērtēja EPI un atzina tās nozīmīgumu, jo īpaši klimata pārmaiņu, piesārņojuma un bioloģiskās daudzveidības izzušanas krīžu — kas ir savstarpēji saistītas — kontekstā. Komisija īpaši puda viedokli, ka prioritāte ir nodrošināt, ka priekšlikumi, kurus patlaban apspriež likumdevējieskādes, tiek laikus pieņemti un pēc tam īstenoti, un vienlaikus rezultatīvi īstenot kopējo lauksaimniecības politiku.

4) **“Pārtraukt haizivju spuru atdalīšanu — pārtraukt tirdzniecību”** ⁽⁶⁹⁾

Šī EPI aicināja Komisiju iesniegt priekšlikumu “izbeigt haizivju spuru tirdzniecību ES, tajā skaitā spuru importu, eksportu un tranzītu, izņemot, ja tās ir dabiski neatdalītas no dzīvnieka ķermeņa”. Organizatori iesniedza EPI Komisijai 2023. gada 11. janvārī, pirms tam savācot

⁽⁶⁶⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2019/000016_lv

⁽⁶⁷⁾ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-citizens-initiative-save-bees-and-farmers>

⁽⁶⁸⁾ Komisijas paziņojums par Eiropas pilsoņu iniciatīvu (EPI) “Glābiet bites un lauksaimniekus! Virzībā uz bitēm draudzīgu lauksaimniecību veselīgai videi” (C(2023) 2320 final): [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C\(2023\)2320&lang=lv](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C(2023)2320&lang=lv).

⁽⁶⁹⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2020/000001_lv

1119 996 derīgus paziņojumus par atbalstu un sasniedzot nepieciešamo robežvērtību 15 dalībvalstīs. EPI organizatori 2023. gada 6. februārī tikās ar vides, okeānu un zivsaimniecības komisāru Virgīniju Sinkēviču. Eiropas Parlamentā 2023. gada 27. martā notika publiska uzklauššana. Par EPI notika debates plenārsēdē 2023. gada 11. maijā, bet rezolūcija netika pieņemta.

Komisija savu [atbildi](#) ⁽⁷⁰⁾ uz šo EPI pieņēma 2023. gada 5. jūlijā. Tā atzinīgi novērtēja šo EPI un pati apņēmas veikt ietekmes novērtējumu par vidiskajām, sociālajām un ekonomiskajām sekām, kas rodas, politiku “dabiski neatdalītas spuras” piemērojot haizivju laišanai tirgū ES, un izvērtēt, kādi būtu vislabākie līdzekļi, lai pieprasītu sīkāku informāciju nolūkā uzlabot attiecīgo statistiku. Tāpat Komisija tieksies panākt ES izsekojamības pasākumu izpildi un sadarbosies ar starptautiskiem partneriem.

5) [“Kosmētikas līdzekļi bez neželības — tiekties uz Eiropu, kurā nenotiek izmēģinājumi ar dzīvniekiem”](#)⁽⁷¹⁾

Šī EPI aicināja Komisiju iesniegt priekšlikumu pastiprināt un paplašināt esošos ES aizliegumus veikt izmēģinājumus ar dzīvniekiem kosmētikas līdzekļu pārbaudēs un uz dzīvniekiem izmēģināto sastāvdaļu tirdzniecību, kā arī pieņemt tiesību akta priekšlikumu, kas noteiktu ceļvedi visu izmēģinājumu ar dzīvniekiem pakāpeniskai izbeigšanai pirms Komisijas pašreizējā pilnvaru termiņa beigām. Organizatori iesniedza EPI Komisijai 2023. gada 25. janvārī, pirms tam savācot 1217 916 derīgus paziņojumus par atbalstu un sasniedzot nepieciešamās robežvērtības 21 dalībvalstī. EPI organizatori 2023. gada 17. martā tikās ar Eiropas Komisijas priekšsēdētājas vietnieci jautājumos par vērtībām un pārredzamību Veru Jourovu un Eiropas iekšējā tirgus komisāru Tjeri Bretonu. Eiropas Parlaments 2023. gada 25. maijā organizēja publisku uzklauššanu par šo EPI. Par EPI notika debates plenārsēdē 2023. gada 10. jūlijā, bet rezolūcija netika pieņemta.

Komisija savu [atbildi](#) ⁽⁷²⁾ uz šo EPI pieņēma 2023. gada 25. jūlijā. Tā atzinīgi novērtēja šo EPI un atzina, ka dzīvnieku labturība joprojām rada lielas bažas ES pilsoņiem, kā arī uzsvēra ES vadošo lomu izmēģinājumu ar dzīvniekiem pakāpeniskā izbeigšanā un dzīvnieku labturības uzlabošanā kopumā. Par šo lomu īpaši liecina panāktais pilnīgais aizliegums veikt izmēģinājumus ar dzīvniekiem kosmētikas līdzekļu pārbaudēs, kurš ES ir spēkā kopš 2013. gada. Komisija paziņoja, ka tā nāks klajā ar jaunu ceļvedi, kurā būs leģislatīvu un neleģislatīvu darbību kopums, kas vēl vairāk palīdzēs samazināt izmēģinājumus ar dzīvniekiem, galu galā panākot tādu ķīmikāliju jomas tiesību aktu sistēmu, kas neparedz izmēģinājumus ar dzīvniekiem (piemēram, REACH, Biocīdu regula, Augu aizsardzības līdzekļu regula un cilvēkiem paredzētu zāļu un veterināro zāļu tiesību akti), un turpinās stingri atbalstīt alternatīvas izmēģinājumiem ar dzīvniekiem. Komisija norādīja, ka tā arī turpinās cieši

⁽⁷⁰⁾ Komisijas paziņojums par Eiropas pilsoņu iniciatīvu (EPI) “Pārtraukt haizivju spuru atdalīšanu — pārtraukt tirdzniecību” (C(2023) 4489 final): https://citizens-initiative.europa.eu/sites/default/files/2023-07/C_2023_4489_1_EN.pdf.

⁽⁷¹⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2021/000006_lv

⁽⁷²⁾ Komisijas paziņojums par Eiropas pilsoņu iniciatīvu (EPI) “Kosmētikas līdzekļi bez neželības — tiekties uz Eiropu, kurā nenotiek izmēģinājumi ar dzīvniekiem” (C(2023) 5041 final): https://citizens-initiative.europa.eu/sites/default/files/2023-07/C_2023_5041_EN.pdf

atbalstīt pētījumus par alternatīvu izstrādi izmēģinājumiem ar dzīvniekiem un izvērtēs iespēju koordinēt dalībvalstu darbības šajā jomā.

6) “Eiropa bez kažokādām” ⁽⁷³⁾

Šī EPI aicināja Komisiju iesniegt priekšlikumu ieviest ES mēroga aizliegumu turēt un nonāvēt dzīvniekus kažokādu ieguvei, kā arī laist ES tirgū saimniecībās audzētu dzīvnieku kažokādas un tās saturošus izstrādājumus. Organizatori iesniedza EPI Komisijai 2023. gada 14. jūnijā, pirms tam savācot 1502 319 derīgus paziņojumus par atbalstu un sasniedzot nepieciešamās robežvērtības 18 dalībvalstīs. EPI organizatori 2023. gada 20. jūlijā tikās ar Eiropas Komisijas priekšsēdētājas vietnieci jautājumos par vērtībām un pārredzamību Veru Jourovu un veselības un pārtikas nekaitīguma komisāri Stellu Kirjakidu, lai iepazīstinātu ar savas EPI mērķiem. Eiropas Parlaments 2023. gada 12. oktobrī organizēja publisku uzklaušīšanu par šo iniciatīvu, un 2023. gada 19. oktobrī notika debates plenārsēdē, bet rezolūcija netika pieņemta.

Komisija atbildi pieņems līdz 2023. gada 14. decembrim.

Atgriezeniskā saite no EPI organizatoriem, kas piedalījās aptaujā

Sekmīgo EPI organizatoriem, kas piedalījās aptaujā, lielākoties bija pozitīvs vai neitrāls viedoklis par procedūras skaidrību izskatīšanas posmā, un tie bija kopumā apmierināti ar nodrošinātajām iespējām iepazīstināt ar savu EPI tikšanās laikā ar Komisiju un publiskās uzklaušīšanas laikā Eiropas Parlamentā. Tie arī uzskatīja, ka Komisija ir skaidri, saprotami un sīki paskaidrojusi iemeslus tās iecerētajai rīcībai, atbildot uz to sekmīgo EPI.

3.7. Pārredzamība: finansējums

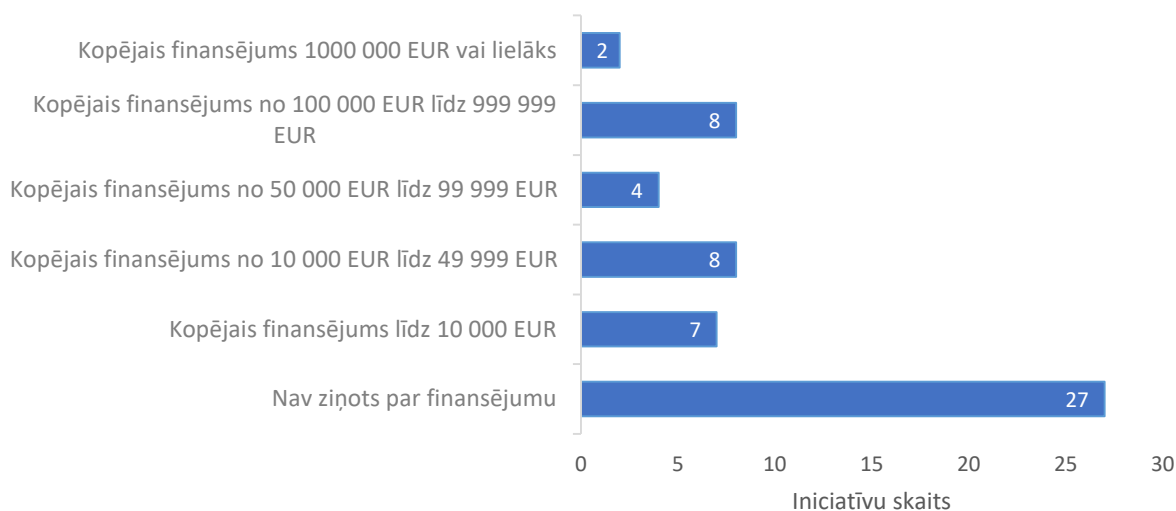
Saskaņā ar EPI regulas 17. pantu EPI organizatoriem ir pienākums sniegt visaptverošu informāciju par jebkāda EPI finansējuma un nefinansiālā atbalsta avotiem, ja tas pārsniedz 500 EUR no sponsora. Sniegtā informācija liecina par EPI atbalstam piesaistīto līdzekļu palielinājumu — **divas EPI** ⁽⁷⁴⁾ savāca **vairāk nekā 1 miljonu EUR** (abas sasniedza 1 miliona parakstu robežvērtību), un vēl astoņas EPI ⁽⁷⁵⁾ ziņoja par finansējumu, kas pārsniedz 100 000 EUR (četras no šīm EPI sasniedza 1 miliona parakstu robežvērtību).

⁽⁷³⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2022/000002_1v

⁽⁷⁴⁾ EPI “Kosmētikas līdzekļi bez neželības” un “Eiropa bez kažokādām”.

⁽⁷⁵⁾ EPI “*Minority SafePack*”, “Ekstrēmismam STOP”, “Neturi būri!”, “Glābiet bites un lauksaimniekus!”, “Aizliegt fosilā kurināmā reklāmu un fosilā kurināmā nozares dalību sponsordarbībā”, “Izbeigsim dzīvnieku kaušanu”, “Labs apģērbs, taisnīga samaksa” un “Aizsargājiet ES lauku mantojumu, pārtikas nodrošinājumu un apgādi”.

2. diagramma. EPI sadalījums pēc finansējuma

3.8. Persondatu aizsardzība

Ar EPI regulu ir vienkāršota EPI norises procesā savākto persondatu pārvaldība.

Pirmkārt, persondatu apjoms, kas pilsoņiem jāsniedz, lai atbalstītu EPI, ir samazināts un saskaņots visās 27 dalībvalstīs, un ir **tikai divi datu kopumi, no kuriem valsts iestādes var izvēlēties:** 1) vārdi, uzvārdi, dzimšanas datums un adrese vai 2) vārdi, uzvārdi un personas identifikācijas (personu apliecinošā dokumenta) numurs. Minimālā persondatu kopuma iesniegšana, ko veic parakstītāji, ir nepieciešama, lai dalībvalstis valsts datubāzēs, piemēram, vēlēšanu vai iedzīvotāju reģistros, varētu pārbaudīt paziņojumu par atbalstu derīgumu. Lai gan Eiropas Parlaments aicināja vēl vairāk vienkāršot datu prasības, apspriedēs ar dalībvalstīm tika apstiprināts, ka šāda vienkāršošana varētu apdraudēt to spēju pārbaudīt paziņojumus par atbalstu ar vajadzīgo pārlicības līmeni.

Lai nodrošinātu, ka pilsoņi var viegli saprast, kā EPI procesā notiek viņu persondatu pārvaldība un kā viņi var piekļūt pamatinformācijai par viņu datu apstrādi, ir izstrādāti paziņojumi par privātumu ⁽⁷⁶⁾, kas aptver dažādas apstrādes darbības, un ir publicētas atbildes uz bieži uzdotajiem jautājumiem ⁽⁷⁷⁾.

Otrkārt, līdz ar pāreju uz centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu un Komisijas nodrošināto drošo datu nosūtīšanas sistēmu Komisija ir atbildīga par visu ar šīs sistēmas starpniecību tiešsaistē savākto persondatu pārvaldību. Speciāls datu pārziņa modulis ļauj Komisijai izpildīt tās pienākumus kā datu pārzinim un ātri un rezultatīvi reaģēt uz datu subjektu pieprasījumiem. Tāpēc **EPI organizatoru pienākumi un atbildība par persondatu aizsardzību attiecas tikai uz** persondatiem, kas savākti no paziņojumiem par atbalstu papīra formātā.

⁽⁷⁶⁾ Privātuma aizsardzības politika: https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/privacy-policy_lv

⁽⁷⁷⁾ Bieži uzdotie jautājumi: https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/faq_en#Data-protection

Ir darīti pieejami sīki izstrādāti **norādījumi EPI organizatoriem par datu aizsardzību** ⁽⁷⁸⁾, lai tiem palīdzētu izpildīt datu aizsardzības prasības. Norādījumos ir izskaidroti galvenie principi un nosacījumi, kā arī EPI organizatoru kā datu pārziņu vai kopīgu pārziņu pienākumi, kad tie apstrādā persondatus EPI procesa laikā.

Lielākā daļa EPI organizatoru, kas piedalījās aptaujā, uzskatīja, ka datu aizsardzības noteikumi ir ļoti skaidri un iedarbīgi, un ziņoja, ka nav saskārušies ar grūtībām to izpildē. Vairāki organizatori norādīja uz pilsoņu nevēlēšanos sniegt prasītos persondatus kā uz vienu no problēmām vākšanas posmā. Lai novērtētu pilsoņu viedokli, šis temats tika iekļauts pilsoņiem un centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas lietotājiem paredzētajās aptaujās. Tikai neliels skaits pilsoņu aptaujas respondentu norādīja, ka nevēlas kopīgot savus persondatus, lai atbalstītu EPI. Lielākā daļa pilsoņu, kuri parakstīja EPI, izmantojot Komisijas sistēmu, un kuri izpildīja aptauju pēc vietnes apmeklējuma, bija pārliecināti par to datu drošību, kurus viņi snieguši ar sistēmas starpniecību, un lielāko daļu respondentu pārliecināja fakts, ka tieši Komisija (nevis kāda cita struktūra) vāc un glabā viņu persondatus. Tomēr daži pēc vietnes apmeklējuma piedāvātās aptaujas respondenti (17 %) savu pārliecības līmeni novērtēja zemāk par 5 no 10 punktiem; tas liecina, ka Komisijai ir jāveic papildu informētības veicināšanas darbības par pasākumiem, kas ieviesti, lai nodrošinātu augstu persondatu aizsardzības līmeni.

3.9. Komisijas un dalībvalstu sniegtā informācija un informētības veicināšanas pasākumi

Saskaņā ar EPI regulas 4. un 18. pantu Komisija ir izveidojusi komunikācijas kampaņu vairākās valodās “Izrādiet iniciatīvu”, lai ar dažādu pasākumu starpniecību veicinātu informētību par EPI pastāvēšanu, mērķiem un darbību. Kampaņā plaši tiek izmantotas digitālās tehnoloģijas un sociālie mediji, kā arī Komisijas pārstāvniecību atbalsts visās dalībvalstīs.

EPI komunikācijas kampaņu darbības

- Papildus vairākās valodās pieejamajai EPI tīmekļvietnei ⁽⁷⁹⁾ informācija par EPI tiek sniegta šādos veidos: **ikmēneša EPI biļetenā** ⁽⁸⁰⁾ (pieejams visās ES valodās ar automātisko tulkošanu); **sociālo mediju kampaņās visās ES27 dalībvalstīs**; piedaloties **jaunatnes/demokrātijas festivālos valstu līmenī; attiecībās ar medijiem, tīmekļsemināros** un informatīvās sesijās, kuras paredzētas plašai sabiedrībai vai viedokļu izplatītājiem, kas palīdz izplatīt informāciju valsts līmenī, un **raidierakstu sērijā** ⁽⁸¹⁾.
- **Jaunieši** ir viena no galvenajām mērķgrupām. 2023. gada jūnijā tika ieviesta **vairākās valodās pieejama mācību rīkkopa** ⁽⁸²⁾, kas ļauj skolotājiem iesaistīt vidusskolas pēdējo klašu skolēnus diskusijās un pasākumos saistībā ar aktīvu ES pilsoniskumu un ES līmeni

⁽⁷⁸⁾ Datu aizsardzība: https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/data-protection_lv

⁽⁷⁹⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/_lv

⁽⁸⁰⁾ <https://ec.europa.eu/newsroom/ecif/newsletter-archives/view/service/1501>

⁽⁸¹⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/news/citizencentral-podcast_lv

⁽⁸²⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/schools/eci-educational-toolkit_lv

pieejamiem rīkiem, tajā skaitā EPI. To papildina **video konkurss** ⁽⁸³⁾ skolēniem, kas sākts 2023. gada oktobrī.

- Ir izveidots **vēstnešu un viedokļu izplatītāju tīkls**, lai palīdzētu izplatīt vēstījumus valstu un vietējā līmenī. Tas ietver **kontaktpunktus valsts līmenī** ⁽⁸⁴⁾, **EPI vēstnešus** ⁽⁸⁵⁾ (kuri pārstāv galvenokārt pilsoniskās sabiedrības organizācijas), *Europe Direct* centrus ⁽⁸⁶⁾ un **citas ES iestādes un partnerus**.

Komisija arī nodrošina EPI popularizēšanu Komisijas atvērto durvju dienā ⁽⁸⁷⁾, kas notiek katru gadu maija sākumā, un citu ES iestāžu organizētos pasākumos, piemēram, EPI dienā ⁽⁸⁸⁾, Eiropas Reģionu un pilsētu nedēļā ⁽⁸⁹⁾ un Eiropas Jaunatnes dienās ⁽⁹⁰⁾. Komisija 2023. gada pēdējā ceturksnī arī īsteno komunikācijas kampaņu, atzīmējot **ES pilsoniskuma 30. gadadienu**, lai vēl vairāk uzlabotu ES pilsoņu informētību un izpratni par viņu tiesībām; EPI ir vienas no tiesībām, uz kurām attiecas kampaņa.

Arī citas ES iestādes un struktūras sniedz ieguldījumu informētības par EPI veicināšanā, jo īpaši Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, rīkojot ikgadējo EPI dienu, un Eiropas Parlaments uzklaušīšanā un plenārsēžu debatēs par EPI.

Kampaņu 2020.–2021. gadā ietekmēja **Covid-19 pandēmija** un sabiedrības koncentrēšanās uz Krievijas agresijas karu pret **Ukrainu** 2022. gadā, tomēr tās rezultāti ir bijuši labi, jo bija vērojamas **pozitīvas tendences** attiecībā uz datplūsmu uz [EPI tīmekļvietni](#) ⁽⁹¹⁾ (tā vairāk nekā divkārtējās kopš 2020. gada), palielinājās EPI biļetena abonētu skaits (130 000, kas ir seškārtējs palielinājums kopš 2020. gada), kā arī sociālo mediju kampaņu tvērums (kopš 2020. gada izvietoti vairāk nekā 130 miljoni kampaņas vēstījumu).

Neraugoties uz pozitīvajām tendencēm un īstenoto darbību plašo klāstu, dažādas ieinteresētās personas (pilsoņi, organizatori, NVO, citas ES iestādes) uzskata, ka sabiedrība nav pietiekami informēta par EPI. Organizatori norāda uz informētības par EPI trūkumu kā nozīmīgu problēmu to paziņojumu par atbalstu vākšanā, un pilsoņi norāda to kā galveno iemeslu, kāpēc viņi nav

⁽⁸³⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/schools/video-competition_lv

⁽⁸⁴⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/contact-points-national-level_lv

⁽⁸⁵⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/spread-word/eci-ambassadors_lv

⁽⁸⁶⁾ https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lv

⁽⁸⁷⁾ https://europeday.europa.eu/european-commission-2023_lv

⁽⁸⁸⁾ <https://www.eesc.europa.eu/en/agenda/our-events/events/eci-day-2023>

⁽⁸⁹⁾ <https://regions-and-cities.europa.eu/>

⁽⁹⁰⁾ <https://european-youth-event.europarl.europa.eu/en/>

⁽⁹¹⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/ lv>

atbalstījuši EPI. Tajā pašā laikā ES pilsoņu informētība ES līmenī (vērtējot pēc divām secīgām Eiroparometra sērijām ⁽⁹²⁾) svārstās no 41 % 2021. gadā līdz 64 % 2023. gadā ⁽⁹³⁾.

Valsts kontaktpunkti

Saskaņā ar EPI regulas 4. panta 6. punktu katra dalībvalsts ir izveidojusi vienu vai vairākus valsts kontaktpunktus ⁽⁹⁴⁾, kas sniedz EPI organizatoriem bezmaksas informāciju un palīdzību. Komisija pastāvīgi informē valsts kontaktpunktus par jaunākajām norisēm saistībā ar EPI un nodrošina tiem materiālus visās ES valodās izplatīšanai valsts mērķauditorijai. Dalībvalstis savās atbildēs uz aptaujas jautājumiem norādīja, ka lielākā daļa kontaktpunktu sniedz informāciju savās tīmekļvietnēs un atbild uz pilsoņu vai mediju pieprasījumiem. Daži arī izmanto proaktīvu pieeju un pilsoņu informēšanai izmanto komunikācijas kanālu un darbību plašāku klāstu. Minētās aptaujas rezultāti liecina, ka kontaktpunktiem ir visa informācija un dokumenti, kas tiem vajadzīgi, lai pārliecināti pildītu savu uzdevumu. Komisija sniedz tiem iespējas apmainīties ar pieredzi un dalīties labā praksē.

3.10. Norādījumi un atbalsts organizatoriem

Saskaņā ar 2019. gada EPI reformā panākto vienošanos EPI organizatoriem tika darīts pieejams ievērojams nefinansiāls atbalsts — bez maksas izmantojama centralizētā vākšanas tiešsaistes sistēma (un saistītais Komisijas piedāvātais IT atbalsts), norādījumi, apmācība un juridiski padomi ar EPI foruma starpniecību (ko pārvalda Komisija, piesaistot ārēju līgumslēdzēju), kā arī aktīvākas darbības, lai veicinātu informētību par EPI, kas arī netieši popularizē notiekošās EPI.

EPI forums

Saskaņā ar EPI regulas 4. pantu Komisija bez maksas dara pieejamu tiešsaistes EPI sadarbības platformu, kas sniedz praktiskus un juridiskus padomus, kā arī diskusiju forumu informācijas un paraugprakses apmaiņai. Komisija šīs platformas (EPI forums ⁽⁹⁵⁾) pārvaldību pēc atklāta konkursa izsludināšanas ir uzticējusi ārējam pakalpojumu sniedzējam.

Speciālajā EPI organizatoru aptaujā tie kopumā sniedza pozitīvas atsauksmes par padomiem, ko EPI forums sniedz dažādos EPI procesa posmos, arī divposmu reģistrācijas procedūrā (kad tiem jāpārskata to sākotnējais iesniegums) un vākšanas posmā. EPI organizatori pirms

⁽⁹²⁾ Pamatojoties uz intervijām ar pilsoņu reprezentatīvu izlasi vecumā no 15 gadiem katrā no 27 Eiropas Savienības dalībvalstīm.

⁽⁹³⁾ *Eurobarometer* zibensaptauja Nr. 528 “Pilsonība un demokrātija” (2023).

⁽⁹⁴⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/contact-points-national-level_lv

⁽⁹⁵⁾ <https://citizens-initiative-forum.europa.eu/ lv>.

reģistrācijas ir plaši izmantojuši foruma mācību materiālus un augstu vērtē tīmekļseminārus, blogus, tiešsaistes kursu un iespēju atrast citus dalībniekus savai grupai.

EPI foruma darbības

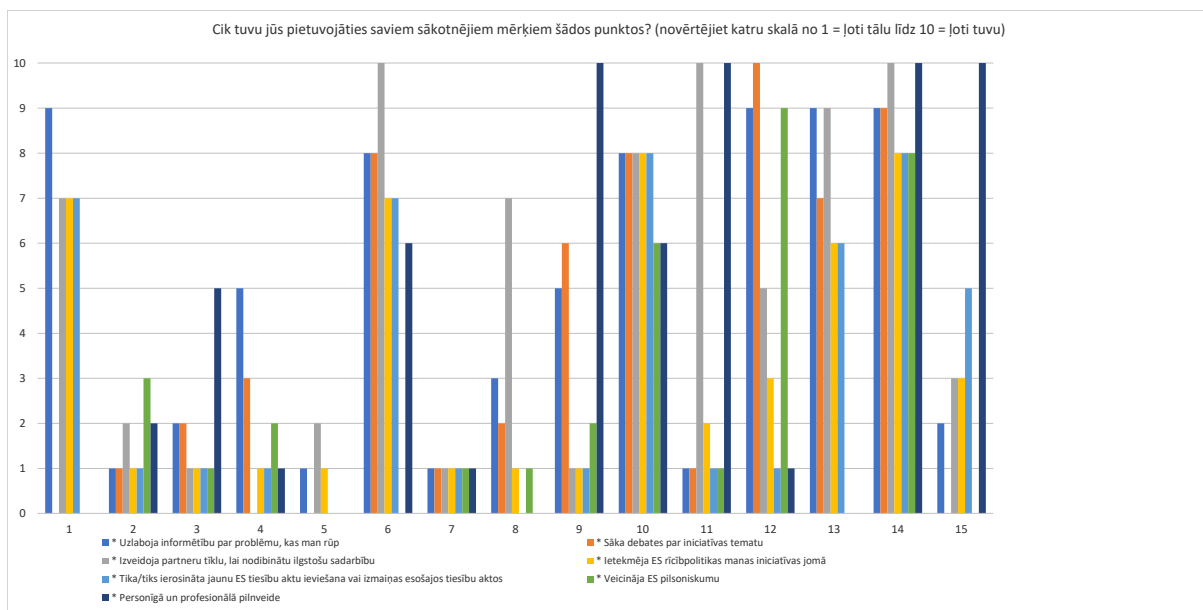
- EPI forums piedāvā plašu **mācību materiālu** klāstu, lai palīdzētu pilsoņiem sagatavot un īstenot EPI (norādījumi, veiksmes stāsti utt.), **tīmekļseminārus, tiešsaistes kursu un prezentācijas** universitātēs un pasākumos.
- Tas arī Komisijas vadībā organizē **apspriešanos ar ieinteresētajām personām** par dažādiem foruma īstenošanas aspektiem un EPI darbību, lai uzlabotu EPI organizatoriem piedāvātos pakalpojumus.

3.11. Organizatoru pieredze saistībā ar EPI

Lielākā daļa aptaujāto organizatoru norāda, ka tie sāka savu pieredzi saistībā ar EPI, jo bija **personīgi ieinteresēti problēmā, kas, viņuprāt, būtu jārisina ES līmenī**. Trešdaļa aptaujas respondentu uzsāka EPI, pamatojoties uz **profesionālu vai akadēmisku interesi**, — vienā gadījumā arī reaģējot uz citām EPI (“reakcija uz faktu, ka nav iespējams parakstīties pret EPI”). Vairāki respondenti norāda uz saikni ar līdzšinējām EPI. Puse aptaujas respondentu iepriekš bija izpētījuši citus rīkus (piemēram, lūgumrakstus valsts līmenī vai Eiropas Parlamentam), bet uzskatīja, ka tie nepietiekami sasniedz to mērķus. EPI tika izvēlēta, jo tai ir lielāka **politiskā ietekme** (“jo Komisija ir spiesta atbildēt”), tā ir “spēcīgs atbalsts popularizēšanas stratēģijām un piešķir lielāku leģitimitāti kampaņai” vai tās **ES dimensijas** dēļ. Viens EPI organizators norādīja, ka ir rūpīgi izplānojis EPI laiku, lai to varētu ņemt vērā attiecīgo tiesību aktu plānotā pārskatīšanā.

Lielākā daļa respondentu **uzskata, ka EPI ir noderīga pieredze**, jo tie ir pietuvojušies saviem sākotnējiem mērķiem vismaz vienā vai vairākos no aptaujā minētajiem punktiem (sk. 3. diagrammu). Attiecībā uz to, ko EPI organizatori ir sasnieguši ar EPI starpniecību, jānorāda, ka tie visaugstāko vērtējumu piešķīra personīgajai un profesionālajai pilnveidei, informētības par problēmu, kas tiem rūp, veicināšanai, debašu sākšanai par to EPI tematu un partneru tīkla izveidei, lai nodibinātu ilgstošu sadarbību.

3. diagramma. Organizatoru viedokļi par to sākotnējo mērķu sasniegšanu

4. COVID-19 PANDĒMIJAS IETEKME

Covid-19 pandēmijai bija vēl nepieredzēta ietekme uz dalībvalstīm un to pilsoņiem. Valstīs noteikto ierobežojošo pasākumu un kopumā pandēmijas visuresības dēļ EPI organizatoriem bija gandrīz neiespējami sekmīgi turpināt to vietējās kampaņas un paziņojumu par atbalstu vākšanu papīra formātā, kas bija nepieciešami, lai savāktu vajadzīgo atbalstu 12 mēnešu periodā. Reaģējot uz šiem ārkārtējiem apstākļiem un lai saglabātu EPI instrumenta efektivitāti pandēmijas laikā, ES iestādes ātri pieņēma pagaidu pasākumus ([Regulas \(ES\) 2020/1042](#) ⁽⁹⁶⁾ veidā), piemēram, vākšanas posmu pagarināšanu skartajām EPI, verificācijas un izskatīšanas periodu pagarināšanu attiecīgi valsts kompetentajām iestādēm un ES iestādēm un īpašu kārtību Komisijas sanāksmei ar EPI organizatoru dalību un publiskajai uzklaušanai Eiropas Parlamentā.

Kopsakarā ar sekojošajiem īstenošanas aktiem ⁽⁹⁷⁾ pagaidu pasākumi sasniedza savu mērķi. Pateicoties šiem pagaidu pasākumiem, **12 EPI tika piešķirti pagarinājumi** līdz 12 mēnešiem parakstu vākšanai, un tādējādi trīs no šīm EPI ⁽⁹⁸⁾ spēja sasniegt vajadzīgās robežvērtības. Turklāt Komisija vienai dalībvalstij pēc tās lūguma piešķīra termiņa pagarinājumu tās verificācijas pienākumu izpildei.

Ne visas EPI, kuru pārstāvji atbildēja uz aptaujas jautājumiem, Covid-19 pandēmija ietekmēja vienādā mērā. Attiecībā uz visvairāk ietekmētajām EPI par iedarbīgākajiem pasākumiem Covid-19 pandēmijas radīto problēmu risināšanā tika uzskatīti šādi: termiņu pagarināšana

⁽⁹⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes [Regula \(ES\) 2020/1042](#) (2020. gada 15. jūlijs), ar ko paredz pagaidu pasākumus attiecībā uz Regulā (ES) 2019/788 par Eiropas pilsoņu iniciatīvu paredzēto vākšanas, verificēšanas un izskatīšanas posmu termiņiem, ņemot vērā Covid-19 uzliesmojumu (OV L 231, 17.7.2020., 7.–11. lpp.).

⁽⁹⁷⁾ [Komisijas Īstenošanas lēmums \(ES\) 2020/2200](#) (2020. gada 17. decembris) (C(2020) 9226); [Komisijas Īstenošanas lēmums \(ES\) 2021/360](#) (2021. gada 19. februārī) (C(2021) 1121); [Komisijas Īstenošanas lēmums \(ES\) 2021/944](#) (2021. gada 3. jūnijs) (C(2021) 3879). Visi trīs īstenošanas lēmumi paredz periodu pagarinājumu paziņojumu par atbalstu vākšanai atsevišķām EPI saskaņā ar Regulu (ES) 2020/1042.

⁽⁹⁸⁾ “Kohēzijas politika”, “Glābiet bites un lauksaimniekus!” un “Pārtraukt haizivju spuru atdalīšanu — pārtraukt tirdzniecību”.

parakstu vākšanai, tiešsaistes infrastruktūras pieejamība EPI īstenošanai un pāreja uz tiešsaistes darbībām, kas atviegloja EPI popularizēšanu.

5. TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Covid-19 pandēmija būtiski ietekmēja EPI darbību pirmajos divos otrās EPI regulas piemērošanas gados. Kā aprakstīts iepriekš, pagaidu pasākumi izrādījās iedarbīgi, ņemot vērā ārkārtas apstākļus, un pēc pagaidu pasākumu atcelšanas EPI varēja atsākt normālu darbību. Jau var novērot dažādas pozitīvas norises, taču Komisija lēš, ka pārskatīto noteikumu pilnīgu ietekmi varēs novērtēt tikai ilgākā piemērošanas periodā normālos apstākļos.

Pamatojoties uz iepriekš izklāstīto novērtējumu par otrās EPI regulas piemērošanu, Komisija uzskata, ka 2020. gadā ieviestie EPI noteikumi nodrošina pieejamāku, mazāk apgrūtināšu un vieglāk izmantojamu regulējumu EPI organizatoriem un atbalstītājiem. Vienlaikus Komisija, ņemot vērā Eiropas Parlamenta, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas⁽⁹⁹⁾ un EPI organizatoru, pilsoņu un ieinteresēto personu viedokļus, arī uzskata, ka esošajā tiesiskajā regulējumā jau var ieviest praktiskus papildu uzlabojumus.

Ņemot vērā iepriekš izklāstīto novērtējumu un Eiropas Parlamenta 2023. gada 13. jūnija rezolūciju par EPI regulu īstenošanu, Komisija īstenos turpmāk aprakstītās darbības.

1. darbība. informētības par EPI un tās pamanāmības uzlabošana

Pilsoņu informētības par viņu tiesībām palielināšana ir svarīga viņu aktīvai un rezultatīvai līdzdalībai ES demokrātiskajā dzīvē.

- Tāpēc Komisija **turpinās un racionalizēs daudzvalodu EPI komunikācijas kampaņu**, aktīvāk izmantojot sociālos medijus.
- Kampaņas pasākumos arī tiks piešķirta prioritāte **jauniešiem**.
- Komisija aktīvi aicinās **iesaistīties** komunikācijas kampaņā **Eiropas Parlamentu (un tā sadarbības birojus dalībvalstīs) un dalībvalstis (ar valsts kontaktpunktu starpniecību)**, vienlaikus arī gaidot ieguldījumu no citām ES iestādēm un struktūrām, kā arī no reģionālām un vietējām iestādēm, izglītības iestādēm un pilsoniskās sabiedrības organizācijām.
- Pēc konferences par Eiropas nākotni un Komisijas atsāktajiem centieniem saistībā ar pilsoņu līdzdalību EPI tiek iekļauta pārveidotajā portālā “Izsakiet viedokli” — **jaunajā tiešsaistes “vienas pieturas aģentūrā” pilsoņu iesaistei**, kas sniedz papildu iespējas padarīt EPI pamanāmāku.
- Komisija sadarbosies ar valsts kontaktpunktiem, lai **popularizētu EPI tīmekļvietni attiecīgajās valsts platformās**.

2. darbība. EPI organizatoriem sniegtā atbalsta stiprināšana

⁽⁹⁹⁾ *Ad hoc* grupas “Eiropas pilsoņu iniciatīva” ieteikums “Eiropas pilsoņu iniciatīvas darbība — 2020.–2022. gads”: https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/ahg_eci_recommendation_on_eci_functioning_2020-2022_3_2.pdf

Komisija atzīst, ka, lai izveidotu un pārvaldītu EPI, ir vajadzīgs laiks, resursi, apņēmība un neatlaidība. Tāpēc tā stiprinās savu atbalstu EPI organizatoriem.

- Komisija turpinās tieši vai netieši atbalstīt EPI organizatorus, piedāvājot vairākus pakalpojumus, piemēram, **norādījumus un juridiskus padomus (ar EPI foruma starpniecību), iespēju bez maksas izmantot drošo un lietošanā ērtu centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu**, kas ievērojami samazina EPI organizatoru kā datu pārziņu pienākumu apjomu, un **bezmaksas tulkošanas pakalpojumus**.
- **Tiks vēl vairāk uzlabots organizatoriem sniegtais nefinansiālais atbalsts** atbilstīgi pašreizējiem budžeta un juridiskajiem noteikumiem, sniedzot plašākus norādījumus par praktiskiem tematiem, kas saistīti ar EPI īstenošanu (jo īpaši līdzekļu piesaiste un EPI popularizēšana visā ES), pilnveidojot norādījumus par ES un Komisijas kompetencēm un citiem ar EPI reģistrāciju saistītiem aspektiem un vēl vairāk uzlabojot IT rīkus (jo īpaši centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu).
- Komisija **intensīvāk sniegs informāciju par iespējamo finansiālo atbalstu esošo ES programmu ietvaros** atbilstīgi katra uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus konkrētajiem kritērijiem. Piemēram, programma “Pilsoni, vienlīdzība, tiesības un vērtības” (*CERV*)⁽¹⁰⁰⁾ finansē projektus pilsoņu iesaistes jomā. Lai atvieglotu EPI organizatoru piekļuvi šādam finansējumam, Komisija savos ikmēneša EPI biļetenos konsekventi sniegs informāciju par būtiskajiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus un speciālām informācijas sesijām. Komisija arī regulāri informēs programmas *CERV* valsts kontaktpunktus par EPI, lai tie būtu gatavi atbildēt uz potenciālo EPI organizatoru informācijas pieprasījumiem. Komisija arī nodrošinās, ka organizatoriem pieejamais nefinansiālais atbalsts ir pielāgots un mērķorientēts uz to vajadzībām (ieskaitot finansējuma vajadzības) un ka tie ir informēti par visiem tiem pieejamajiem pakalpojumiem.

3. darbība. Centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas pastāvīga uzlabošana

Kā liecina plašās no pilsoņiem saņemtās atsauksmes, centralizētā vākšanas tiešsaistes sistēma ir viegli izmantojams un uzticams rīks parakstu vākšanai tiešsaistē, kas arī atbilst augstajiem drošības standartiem, kuri jāievēro, apstrādājot lielus persondatu apjomus, kā tas ir EPI gadījumā.

- Komisija turpinās **attīstīt centralizēto vākšanas tiešsaistes sistēmu** (pamatojoties uz atsauksmēm un ierosinājumiem, kas savākti pārskatīšanas laikā no EPI organizatoriem, ekspertiem un pilsoņiem, kā arī veicot regulārus testus un apspriedes ar lietotājiem), lai vēl labāk apmierinātu EPI organizatoru vajadzības.
- Komisija apsvērs **citus uzlabojumus**, piemēram, papildu funkciju iekļaušanu, lai pielāgotu sistēmu nolūkā padarīt to kampaņas veidotājiem vieglāk izmantojamu un iesaistošāku, piemēram, nodrošinot EPI organizatoriem reāllaika statistiku un infopaneli, kas ļaus sekot līdzi to EPI norisei, un novērtējot veidus, kā brīdināt parakstītājus, lai tie neparakstītu vienu un to pašu EPI vairākas reizes.

⁽¹⁰⁰⁾ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/citizens-equality-rights-and-values-programme_en

- Komunikācijas darbības arī tiks vērstas uz to, palielinātu pilsoņu informētību par to, kā, vācot viņu persondatus ar centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas starpniecību, tiek nodrošināta atbilstība datu aizsardzības prasībām.

4. darbība. EPI īstenošanas stiprināšana valstu līmenī un sadarbībā ar pilsonisko sabiedrību

Komisijas organizētā EPI ekspertu grupa nodrošina īpašu forumu, kur var konsultēties un apmainīties ar praksi ar dalībvalstu iestādēm. Komisija arī regulāri organizē apspriešanos ar ieinteresētajām personām un to aptaujas, lai apkopotu atgriezenisko saiti un atsauksmes nolūkā ieviest praktiskus papildu uzlabojumus EPI īstenošanā. Lai vēl vairāk nostiprinātu EPI īstenošanu valstu līmenī un sadarbību ar pilsonisko sabiedrību, Komisija īstenos divus pasākumus.

- **EPI ekspertu grupas kontekstā** Komisija turpinās **atbalstīt dalībvalstis to pienākumu izpildē EPI procesā**, galveno uzmanību pievēršot, piemēram, paziņojumu par atbalstu verifikācijai, minimālā EPI atbalstīšanas vecuma samazināšanai, valstu eID shēmu integrācijai centralizētajā vākšanas tiešsaistes sistēmā, datņu apmaiņas pakalpojuma uzlabojumiem vai informācijas un palīdzības sniegšanai EPI organizatoriem.
- Komisija turpinās iesaistīt **ieinteresētās personas (tajā skaitā pilsoniskās sabiedrības organizācijas)**, kad vien varētu būt noderīgas to speciālās zināšanas, saistībā ar īpašiem EPI regulas īstenošanas aspektiem, piemēram, centralizētās vākšanas tiešsaistes sistēmas uzlabojumiem, EPI organizatoru papildu apmācības un norādījumu vajadzību apzināšanu un informētības par EPI un tās pamanāmības palielināšanu (piemēram, savstarpēji sasaistot EPI tīmekļvietni ar attiecīgajām tiešsaistes platformām pilsoņu līdzdalībai valsts līmenī).

5. darbība. Pamanāmākas turpmākās darbības pēc EPI īstenošanas

Saskaņā ar EPI regulas 15. panta 1. punktu Komisija tiekas ar sekmīgo EPI organizatoriem, lai tie varētu sīki izskaidrot savus mērķus. Saskaņā ar 15. panta 2. punktu Komisija rūpīgi pamato savas atbildes kolēģijas pieņemtu paziņojumu veidā. Turklāt attiecībā uz trim nesenākajām sekmīgajām EPI Komisijas locekļiem, kurš atbild par attiecīgo politikas jomu, tikās ar sekmīgo EPI organizatoriem arī pēc tam, kad Komisija bija pieņēmusi savu atbildi.

- Lai **labāk informētu EPI organizatorus un pilsoņus par turpmākajām darbībām**, ko Komisija plāno veikt, atbildot uz derīgajām EPI, Komisija turpmāk ieviesīs šādas turpmāko pasākumu sanāksmes kā standartpraksi.
- Komisija nodrošinās, ka **sekmīgās EPI tiek sistemātiski ņemtas vērā, kad tiek izstrādāti politikas priekšlikumi, atbildot uz šīm EPI**, un ka organizatori konsekventi tiek iesaistīti apspriedēs par attiecīgajiem priekšlikumiem.
- Komisija **savās komunikācijas kampaņās** vēl vairāk izcels **sekmīgās EPI** un no tām izrietošās turpmākās darbības, lai palielinātu pilsoņu informētību par EPI ietekmi uz ES politikas veidošanas procesu.

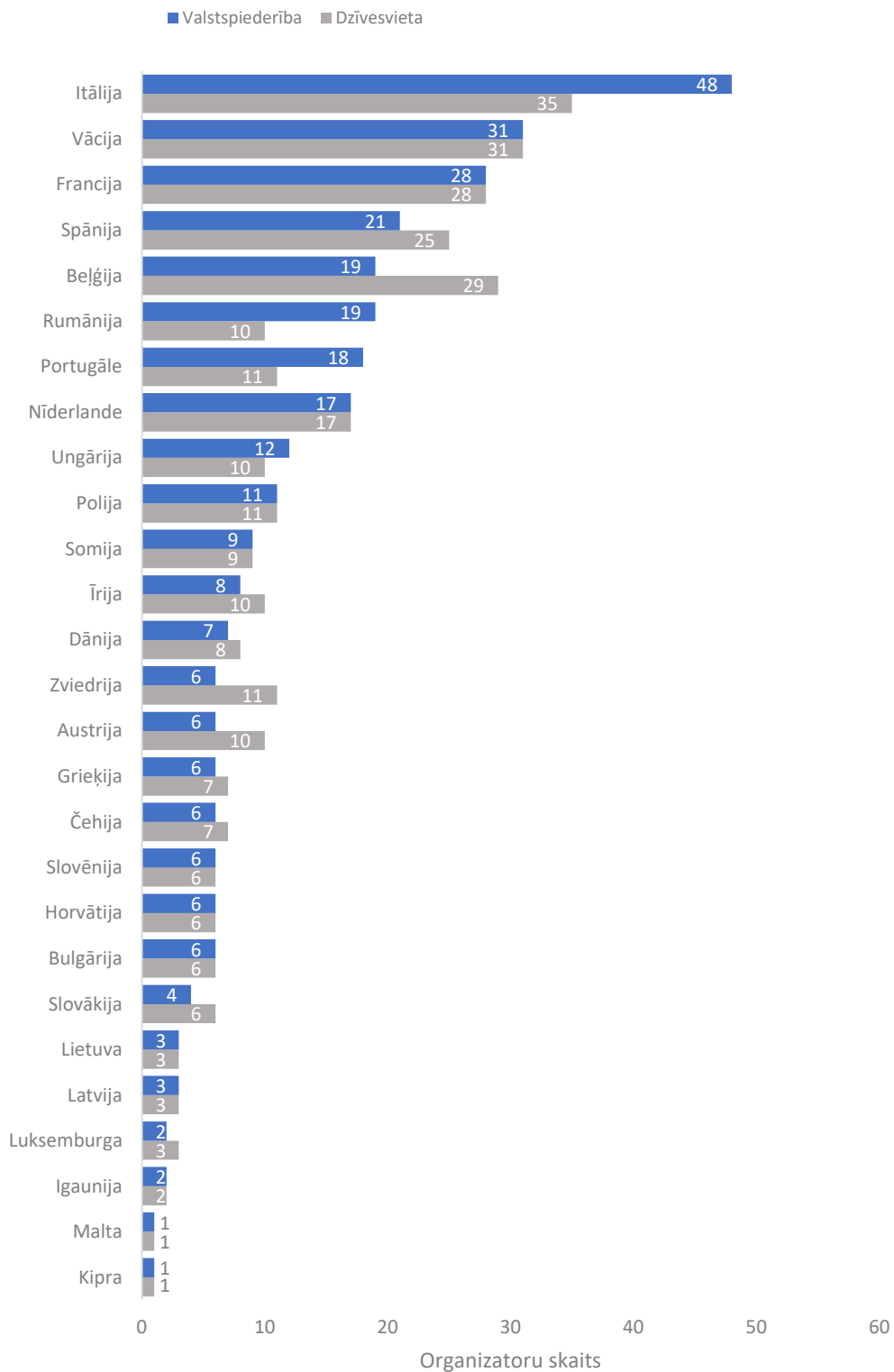
6. SECINĀJUMI

Pamatojoties uz šo pārskata ziņojumu, Komisija uzskata, ka pārskatītā EPI regula nodrošina pieejamāku, mazāk apgrūtinošu un vieglāk izmantojamu regulējumu EPI organizatoriem un atbalstītājiem. Komisija joprojām ir pilnībā apņēmusies nodrošināt, ka pārskatītās EPI potenciāls tiek izmantots pilnā mērā kā rīks debašu un pilsoņu iesaistes veicināšanai ES līmenī. Tāpēc tā veiks vairākas konkrētas darbības, lai vēl vairāk uzlabotu EPI un atbalsta infrastruktūras darbību organizatoriem, kā arī īpaši izceltu EPI ietekmi uz ES rīcībpolitikām.

Komisija atzīst Eiropas Parlamenta un dalībvalstu nozīmīgo ieguldījumu EPI regulas rezultātīvā īstenošanā. Komisija arī atzinīgi novērtē citu ES iestāžu un struktūru, kā arī citu ieinteresēto personu ieguldījumu EPI pamanāmības uzlabošanā ES, valstu un vietējā līmenī un ES pilsoņu informēšanā par viņu tiesībām izmantot EPI ES rīcībpolitiku veidošanai.

PIELIKUMS

4. diagramma. Organizatoru sadalījums pēc valstspiederības un dzīvesvietas

5. diagramma. Organizatoru sadalījums pēc vecuma

